

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת שמיני תשפ"ב

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגראוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

צו הערן די
הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

181 Huschke Rd.
Liberty, NY 12747

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

יבמות. חמש עשרה נשים – פרק ראשון דף יד עמוד א – מתוך מהדרות "אבן שיראל – (שטיינזולץ)" קפג

1 **מי** סברא ועכו וכו' – תימה: שלא הקשה רבי יוחנן לרש לישק מתיבא דמייתו בסמוך.
 2 במקומו של רבי אליעזר היו בורחין כרו ויש לומר: דאין תושבין לחוקק כל כך על
 3 דבריו, דמפילא דהא מוקשה ומנגילה, כמו שזקשה בעמנו. **ל** עיש ביש שמאי בברייתם
 4 – תימה: והא אשכח דעשו, דהוה רבי טרפון כדברי בית שמאי (ברכות י"ב, ג). שהלא הוה
 5 עולתו לעוהה, וזכור עליו תלמידו שמאי אביה
 6 (כא). ותיבא בפרק 'אלו טרפיה' (תלץ נהא).
 7 הרבה לעשות כדברי בית שמאי – עושה, ומזיק
 8 לה קודם בת קול, ומיהו, בלאו הכי מבזה
 9 בשמעתן דעשו. **רבי** יודיעה היא דאמר אין
 10 משגיחין בבית קול – והא תמיה: ומאי שאל דאל
 11 קיימא אזי דבית קול דרבי אליעזר, אלא אמרין
 12 בכל חזבתי דשמתייהו הוא ואין הלכה כמותו. ובבית
 13 קול דבית הלל קיימא לן, דהלכה כבית הלל ויש
 14 לומר: כמבשר דבית קול דרבי אליעזר לא יצאה
 15 אלא לבדו, ששאר מן השעמים יוכיחו, כדאמר
 16 התם, אי ימיה בהדיא בת גיל שריתיה כנגד רבים,
 17 דבגין הוה רובא – ודראי אין הלכה, אבל כבית
 18 קול דבית הלל קיימא לן, דמשום דהוה בית הלל
 19 רובא, אלא דבית שמאי מחדרי פניו, והא אמר:
 20 דלמא רבי יודיעה נמי, דזקא התם קאמר דאין
 21 משגיחין, כדפרשנן, אבל בעלמא לא ויש לומר:
 22 מדנקט רבי יודיעה האי לישנא, ואמר לא בשמים
 23 היא – עיש מניה דבלב דהכתי את הלל דאין
 24 משגיחין. **ב** אמרין לא התגודדו כגון שתי בת
 25 דינין בעיר אחת כו' – והא תמיה: מה תיץ
 26 מנגילה דבעיר אחת וזו קורין לבני העיר
 27 בארבעה עשר ולבני כפרים וזו מקיימין ליום
 28 הבהינא ואמר דרבי רבי יוחי: זכור דבני כפרים
 29 קורין בעירם, כדמוכח בירושלמי, והשתא הוה
 30 שתי בתו דינים בשתי עיירות, דרבי אבי גונא לא
 31 שיך לא התגודדו אפילו לאביי, והא דקרי לה
 32 יום הבהינא – לפי שכעידם וזו מתאספין לכא
 33 לבית הבהינא בשני ובחמישי לקרות חזרה, וכן
 34 נראה לתלמידי רבי יוחנן דאין מוציא בן
 35 כרך, וכל שאין מחויב בדרך אין מוציא אחרים
 36 ידו וכתבם, וידין שבני הכפרים וזו בקאים לקרות
 37 ודאי היו קורין בעירם.
 38 **במקומו** של רבי אליעזר כו' – במתבין היו
 39 מביאים עמם שיהיו יריבים לכך,
 40 משום דזיבב מנהל. **ל** דה מטלטל טרגא –
 41 והא תמיה: דהם משום דדראהו אומר אין צריך
 42 לטלטל ויש לומר: דאפילו היה נפל על מלתו
 43 לא היה מטלטל. **ל** דה מטלטל משום כבודו
 44 של רבי יוחנן – ואף על גב דבסוף שבת (מנחות
 45 פסוק רבי יוחנן כרבי שמעון במוקעה בחמת
 46 איסור, הכא בחוליקו בו אותה שבת איירי,
 47 כדפרש בגיטות, דחזמי דרבי שמאי דדדיה
 48 בידים, אבל אין לפרש דהבא איירי במוקעה
 49 מתמת מיאס, דהא מוקעה מתמת איסור חמי
 50 טע, לפירוש רבתי וכן שפירש בסוף פרק טע
 51 דשבת (י"ט, ג) גבי כרבי חזי. ועד היה מוקעה
 52 מתמת מיאס אמר רבי יוחנן בפרק 'כירד' (מנחות
 53 א) וכן נראה ברוב הלכות כרבי שמעון,
 54 **בשלמא** ביה על בני אלה לא נמנעו כו' – והא
 55 תמיה: ומאי לא נמנעו משום עדע עצמה
 56 כדאמרין לקמן בשמעתין ויש לומר: דרדה
 57 עצמה לא שפירא כולי האי כמו בני העירות
 58 שהאחז וילדה כמה בנים,
 59 בשלמא

1 בת קול – בעירובין בפרק קמא (נ"א, ג) יצאת בת קול ואמרה הלכה כבית הלל. רבי חזקי
 2 ניהו – דהבכמה. רבי יודיעה היא – בפרק 'הובד', היו בורחים עצים בשבת לעשות
 3 פתחים – ולבו ביום, כדי לעשות ברזל, אימול של מילת, דקסבר רבי אליעזר: מבשרי
 4 מיעוד דוחין שבת כמיעוד עצמה. כשר עוף בחלב – שרדה דרשי: 'בחלב אמר' – מי שיש
 5 לו חלב אמר, יצא בעיר עוף בחלב.
 6 הדיב אמרין בפרק 'כל יבשר', כלל אמר רבי
 7 קייבא – לגבי מילה באיסור שבת. מאי קאי?
 8 לה – הא ברב שני לעיל: כי באמרין לא
 9 התגודדו בו, מפלגלי טרגא – נר שהדוליקו בו
 10 בשבת ובת, דסבר לה רבי יודיעה כרבי שמעון
 11 דלית לה מוקעה, ורבי יוחנן סבר לה כרבי
 12 יודיה דאית ליה מוקעה, אפילו שלא מחמת
 13 איסור, והא איבא שמעון – בלאו בעלמא ניעורו אל
 14 מסיק ארעהיה ומטלטל בארתייהו דרבי יוחנן,
 15 חזיל חזי לרבי אבדו בעלמא דמטלטל. בני
 16 חיבי לאוין נעו – ורבי דבית הלל, שתרצתו
 17 נישאת לשוק בלא חליצה, אפילו לבית שמאי
 18 דאמר חליצה בעי – בלאו בעלמא ניעורו אל
 19 תרדה אשת הוה, ואין מומר אלא מחיבי
 20 ברייתו, כדאמרין לקמן בחוליק' (מ"ט, א).
 21 חיבי ברייתו נעו – כיון דרבת הבת פטורה,
 22 התייבבה עמר באיסור אשת אח בברת, אין
 23 מפור מחיבי ברייתו – אלא מחיבי מיתה
 24 בית דין, כגון אמו דחמתו וכלתו וכיוצא בהן,
 25 וכל תרן דאיסור אחיה – לית בהו מיתה,
 26 דפרעי לחו – בית שמאי לבית הלל: אל
 27 שהמשפחה זו אמרת ערוד שתייבבה באה
 28 ופרשי: על גבי אלו – משאילין כלים אלו לאלו
 29 ובית הלל ממעיין נטרדות טעו.
 30 וכא
 31 **כי אמרין "לא התגודדו"** – כגון בית דין דרבי אבהו, רבי יוחנן ורבי אבהו ורבי
 32 מורין דכדרי בית הלל. אבל שתי בתו דינין בעיר אחת – לית לן בה. והא שמעו: במקומו של
 33 רבי אליעזר היו בורחים עצים לעשות פתחים בשבת, לעשות פרזל. במקומו של רבי יוסי
 34 הגלילי היו אוכלים בשר עוף בחלב. במקומו של רבי אבהו ורבי יוחנן, במקומו של רבי יוסי
 35 – לא. דתניא, כלל אמר רבי עקיבא: כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת – אין דוחה
 36 את השבת, והאי מאי תיביבא? מקומות מקומות שאני? דקארי לה מאי קארי לה? סלקא
 37 דעתך אמינא: משום חומרא דשבת במקום אחד דמי, קא משמע לן. הא שמעו, דרבי אבהו,
 38 כי אית הנה מקומות דרבי יודיעה, והאי מאי קושיא? ולא אמרין מקומות שאני? אכן הכי קאמרין:
 39 רבי אבהו, הדיב עבדי הקא הכי ותיכי עבדי הקא הכי? רבי אבהו דרבי יודיעה? כן לוי סבירא
 40 ליה, וכי מקלע לאתריה דרבי יוחנן – לא הנה מטלטל, משום כבודו דרבי יוחנן. והאי קא
 41 שמענו דמועד ליה לשמעא. הא שמעו: אף על פי שאילו אוסרים ואלו מתורים, לא נמנעו
 42 בית שמאי מלישא נשים מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי, או אקרת בשלמא לא
 43 עשו, משום הכי לא נמנעו. אלא אי אקרת עשו – אמאי לא נמנעו? בשלמא בית שמאי
 44 מבית הלל לא נמנעו – דבני חיבי לאוין ניהו, והאי מאי קסברי בית הלל דאין ממור מחיבי
 45 נמנעו? בני חיבי ברייתו ממורים ניהו: וכן תיבא אקרי בית הלל דאין ממור מחיבי
 46 ברייתו? והאי רבי אליעזר: אף על פי שגחיקו בית שמאי ובית הלל בצרות – מורים
 47 שאין ממור אקרא ממי שאיסורו איסור ערה, וקענש פרת! אלא לאו שמעו מיה – לא עשו?
 48 לא, לעולם עשו, דמועדו להו ופרשי. והכי נמי מסתברא, דקתני סיפא: כל הפירות וכל
 49 המצאות שהיו אלו מקטריין ואילו מנמאין – לא נמנעו עושים מהרות אלו על גבי אלו.

1 כשלמא בית שמיא לא נגענו מבית הלל בר – לאיא גיסיא לא מוכח מוכח אלא
2 לטמן דאבר עשו – אודועי מודעי להו. אבל רבנו הנגלי טריס אפיבא:
3 בשלמא בית הלל לא נגענו מבית שמיא – דטמאות דבית שמיא לבית הלל טהרות ניהו.
4 ואת הדיסא נריא, ודבכל מקום בן שמיא מחמידי לענין טמאות. דכי חשיב בעייתו (פרק
5 חמישי) קולי דבית שמיא חומרי דבית הלל – לא

6 חשיב אלא חרי מילי דטמאה וטהרה. אבל כל
7 שמיא מילי דטמאה וטהרה. נהן שורה ונהגולת
8 ושוקת יהוא – הו בית שמיא לחומרא. השתא,
9 לו היה צורך מוכח שפיר אודועי מודעי להו
10 ואפלו לא עשו, דליכא למימר דלא נגענו בית
11 שמיא מבית הלל משום ולא עשו בית שמיא
12 כדברייהו. ודע עסקי כלב דבר בבית הלל ואפילו
13 לקולא, כדכוחב לטמא. ודאי שמיא. דהא אדעמו ולא עשו
14 משום אברותא וטמאותא וטהרותא דבית שמיא
15 לחומרא – היה להם לבית שמיא לנגענו מלמעות
16 טהרות אנב כלימ דבית הלל, דליכא אגרות
17 הדוראה אמר לא חריבי כלמי דיודה, כדאמר
18 גבי שוקת בית יהוא: דהואה אמר לאפשי מיא
19 חרי עבדי. ואל דהוי. על כרחך אודועי הו
20 מודעי ולהו אפילו לא טמן דאבר לא עשו. והא
21 דקאמר בשלמא בית הלל לא נגענו מבית שמיא,
22 דטמאות דבית שמיא – לבית הלל טהרות
23 ניהו. אף על פי דבתרי מילי בית שמיא לקולא
24 – הו חרי מילי לא חביחי. אי מינני נשקט בשלמא
25 משום אפיבא דטמן דאבר לא עשו.

26 **פשיטא** – בני חיבי לאון כשרים ניהו –
27 תימה. ולא מסיק אריתיה דאמרי
28 לאפקי מדרבי עקיבא. ואי היה רבי אלעזר
29 אמורא – היה אתי שפיר, ופשיטא להו דאון
30 הלכה כרבי עקיבא. אבל הוא רבי אלעזר. בן
31 שמעון שהוא תנא, כדכוחב ב"עשרה ויחסיך
32 (קדושין ע"ב). ונראה דסקלא דעתך לרשום אתה
33 לאו דעמיתא. ובני מנשה לשיקו אלא דוק מחיבי
34 לאון דשאר, כדנתן ב"חחולץ" (יבמות מט"א),
35 איזוהי ממו – כל שאר שבו שיהו ב"לא ובא".
36 והא דנתן ב"דיהשא רבדי (יבמות ע"ב). האשה
37 שחלה בעלה ובנה למיתא היה חייב לנהוג כעלה.
38 ואחר כך מת בגו ונשאת, ואחר כך אמרו לה
39 חלוקו או הדירים – תנא (מוה מזה) חולל
40 ממוה (מוה מזה) משעמו הדתי ממוה חללה
41 לשיקו קא סלקא דעתך דקנסא בעלמא הוא. אף
42 על גב דהניא בנימא או דרבי רבי עקיבא. דאמר
43 און קדושין תופסי כחיבי לאון – היאה ביריתא
44 לא שמיע לה.

45 **ובספק** אשת איש – לשיקו ארע פשיטא
46 כקנסוס. דיידייה שביב מרע כהנה
47 גט לאשתה. ואף על פי דאב שם מחלוקת בית
48 שמיא ובית הלל – הא נחלקו במגיש אשהו ולה
49 עמו בפניתי. כל נדויא, ובהדאי חשיב כפניתי.
50 הדיא חילוקא ומגיש דהמגיש אשהו ולה נשקט בפניתי.
51 **כנגד** שן – תימה לטמן דאבר בפרק (אחריק)
52 בטיטן (ע"ט). הא פטרה בניט שן – תנשא
53 למתלה. וזה היה להם לענין ומעשה לה.
54 נגענו משום ולא עשו כדברייהו. אם משום דהו
55 מודעי להו ופשי. **אלא** בית שמיא אמאי
56 נגענו מבית הלל – ואב האמור ודלמא משום

1 ומאי אולימי דהוי טהאי – דקאמר. הדי נמי מסתברא דמודעי להו, מהאי, חיבי
2 מסתברא נפיק קלא אית לה – לא עירך לאודועי, ומתהם לא חילק דמודעי. ודין ברסנין.
3 פשיטא בני חיבי לאון כשרים ניהו. מדרבי עקיבא – לטמן בפרק (החולץ" מט"א).
4 בעיות – במתניתין. ומואת – בפרק (אברתה אחין" לקמן כ"א). **ובסבא אש**
5 – בפרק (בית שמיא" (יבמות ק"א), דנתן; בית

6 שמיא אמוריין און מנמיא אלא ארוחא רבו, –
7 והשקטה דרבי מיתאן קרן שפיט אשת איש, ולמא
8 ממאנת ונפקא. לישנא ארזינא נראה; שכבי
9 מרע שבהם לאשת "זה ניגך מרוחם אמ מתי
10 מחולו וד", כל אותם הדימין נקראת ספק אשת
11 איש. כדנתן (גיטין ע"ד.) מה היא כל ארון
12 ודימס? רבי יוסי אמר: בעלתו ספק, רבי מאיר
13 אמר: בעלתו תליה. ותן. לא תהייך עמו
14 אלא על פי עיני, אף על פי שלא שנית בה
15 מחלוקת בית שמיא ובית הלל – על כרחך
16 נחלקו בה עמי מחלוקת שחלוף במגיש את
17 אשהו ולה עמו בפניתי (גיטין פ"א.). לבית
18 שמיא דאמרי לא אמריןן הן הן עדי ייחוד הן הן
19 עדי דיאמה – אינה צריכה דימטן שני, ולבית
20 הלל צריכה הן הן עדי ייחוד הן הן עדי דיאמה
21 – צריכה דימטן שני. ובפרק (שן ימיאחו
22 קדושין" גיטין ע"ג.) אפילו בה רבי יוסי
23 רבי יודנה רובנן, דקתני: ראה שנתיהיה את
24 באפלה. הו מוקמינן דתום לארביא דבית הלל.
25 ומגיש אשהו ולה עמו בפניתי הוא אדפילע
26 בה, דאמר. כמאן אלא הא דאמר רבי יוחנן
27 ר' יהודה ר' כהנא בשבועות. ב"ה. והוא ר' יוחנן
28 ויוחנן – ובי פלוגתא דבית שמיא ובית הלל
29 אימנן גט שן – ומגיש את אשהו ולה עמו
30 פשיטא במבטח גיטין ב"אחריק" (פ"א.). נפקא
31 ושוה כפך בפרישה ושוה פרישה – לענין
32 קדושין. אשה, בית שמיא אמרי: ברית ושוה
33 דיידי. ובית הלל אמרי: בפרישה ושוה פרישה.
34 דיידי הוא כפך צורי, פרישה היא של נחושת.
35 ודין קאמר תבא: כפכה וכפכה לבית שמיא,
36 פרישה וכפכה פרישה לבית הלל. ובפרק קמא
37 קדושין (א"א) רבי לרתי: בית שמיא כפך
38 דאמר ר' אסי: כל כפך האמור נחודה סתם –
39 כפך צורי, ואותבינן. הרין קדושין אשח' בר,
40 לימא ר' אסי דאמר בית שמיא. מן הספק –
41 קא סלקא דעתך השתא באיכוס ספק. כגון
42 מניש ולנה עמו בפניתי, דליכא אלא ספק
43 ודשאנא כל עליה ליש קדושין. לצירי נפקא –
44 הא דקתני נגעניס – מזדה עעמה, ולעולם בית
45 שמיא נמי נגעניס מבית הלל מלישא אתר הבת
46 כללא לחיצי. בן הספק – כל כמה להו אדעו

47 להו – לא היו פרישי מסתמא. ודאי אי הוי
48 פגום לבית ארית להו – והו מודעי להו. חולל
49 ממוה לדברי בית שמיא – לא היה חתן –
50 פסול למינהו. ואף על פי דבני חיבי לאון
51 שראים לקולא – חללים הם לענין כדוהה
52 דאמר בקל חומרא מאלמנה לבחן גדול, לקמן
53 בשבתוקן.

שהו

54 מנאנה, משום הדיא דשוח כסף כבסו הדי נגעניס: דאם נקודשה לאושון בפרשה ולשני בריטי, לבית שמיא – מוקדשה לשני. ובגה מן הראשון ממוריו ואומר רבנו יצחק. דיעקך
55 דך ביריתא משום שרות קוני וכו' ולכך קוני לה גבי מתניתין תיבא. ולגבי הדי קתני לה מתניתין. ומשמע משום שרות גיריה דהו נגעניס. **ומאי** – והוא אר' – כל אשתייא
56 קא, אלא בתי אשתי קושיטאי באיכתיבא **נעשה** כדברי בת הלל חולל מנוח לרבי בת שמיא – שריט בקנסוס. ואף על פי דבני חיבי לאון כשרים לקולא – חללים
57 הם לענין כדוהה, דאיתי בקל חומרא מאלמנה כולקסן. ופלגי: אוריבי יתושע. וליח ותיבא דמה לאלטנה שכן היא עצמה מתחללת. ועוד יש לומר: דשפיר אית ליה דך פריכא.
58 ומכל מקום חולל פגום. מדרבינוסך מבוריר גרושתו היא נתובה ואין בגיה תועיך (קדושין ע"א). למחל לך קראי הוא לא אתי מקל חומרא לאלטנה, דאיכא למיפיק: שכן הוא
59 עצמה מתחללת, אלא דאית למידק או כיתורא בזאת, דיידיי יבמה לשיקו – בגיה תועיבן. אבל קשה: דבסוף נדה (ע"א) מסיק רבי יוחנן דהוה גרושתו כשהו. משום היא תועבה
60 ואין בגיה תועבה. ולמה לך קראי? דליכא מבוריר דאיתי למידק אבני יבמה לשיקו – והא לקמן קאמר רבי יוחנן עמי יבמה צורא מיער אל גיב דכרסיים למינהו לבית שמיא, משום פריכא
61 דשכן

דשכן

1 שיהו חולצות ונתשאו לשוק בחכשר לדברי הכל. מה נעשה לצרות הראשונות –
2 שתינימנו, ובניהם מומרים אם נגמור הלכה שלא יתייבמו. לצרה עצמה – ואצרות רבות
3 הלל עשה קישור לשוק קאי. והאי 'ומאי נעשה' לאו אבנים קאי, והוא אפילו לבית שמאי
4 כשרים נלשקו. אלא אצרה אצרה. והוא אבן. רבי פרשון – ומתלמידי בית שמאי היה. מהו הבא
5 צית הבת – מאזו לירי. ועומאה. אייבם
6 אותה, כדברי בית שמאי. ואיאיבה – לשוק
7 כדברי בית הלל. והוא האבני קאמר – והם
8 כבית הלל. והלא מה דרשנו? כולי עלמא דבנינו.
9 לאפוקי מיריבי יותנן בני נורו – דאמר תקנתא
10 דחולצות. פתלמידי בית שמאי הוא – בתמימה
11 והלא מבני בניו של הלל הוא! אילנות היתת –
12 ותנן: וא סנמצאו אילנות – צרותיהן ומורתן.
13 הכי דרשנו? הוה הוה רב ולא הכיר בה אימא
14 בנייהו – ולא רשן נאמן אלא לאת קמא קמא
15 דלא הכיר בה הוא דהוי משק טעה, אבל הכיר
16 בה צרחה אסורה. ולאחרים אפילו הכיר בה
17 מותרה, דרשן היתה אלא קתינא נמצאת. כנס
18 ולבסוף דתני אימא בנייהו – לאתנא קמא על
19 ידי שגשג אחיא את בתו קודם מיתה. קמי על פי
20 שבר כנס הצברית ויהו צרות זו על זו –
21 מותרת. הואיל גורשו את הצרחה לבסוף –
22 ולאחרים, הואיל ובנס את הצברית קודם גירושין
23 גירוש – אסורה. אלא בתו של רבנא גמליאל
24 אילנות היתת. ושי רשן נאמן בבית – בהנכנס אשה
25 על תנאי שאין עליה מומין או נררים, ומבוא
26 שיש עליה. לאתנא קמא מתינא אחי, והוי מקא
27 טעיה. ותנאי יהוה לו לאחי של רבן גמליאל
28 בבתי, ולא תקיים. הילכך – לאו אשתו היא.
29 וצרחה מותרת. ואחרים סברי דאין תנאי מומין
30 בכיאה, דכין דבעידל אחולי אחיל, כדאמרין
31 כבית רבינו ב"ר אבהו. (עגא. אין ארית עשה
32 בעלתו בעילת נותה אלא משום דאילנות
33 היתה. נאחד כשכט – ושנה שניה הכנסת
34 לשלישת הרתה, ונתה בה בני עשרת משנה
35 עני, כבית הלל דאמרין חמשה עשר שבט
36 ראש השנה אילנות, ואבתי שניה היא ומיעד
37 עני, כבית שמאי דאמרין חשבתי ראש
38 השנה אילנות, ושלישת היא. מעוביה – טיה
39 טיט שילת התקרה. בשביל קפן – ודסביא ליה
40 לשטנא: קפן הצריך לאמו – חייב סוככה. שוק
41 – אבן חלולה שתחת צעור המקלח מים מן
42 הדי, והיתה נקראת שוקת קפן. נעשה על גבה
43 – ומסביליה כחובה, הוא מן סאה. אבל מקה
44 שלה חייב מים בצעורה. ומתערבין ממניין
45 השוקת דרין נבק בשפופרת גורו. הריחיו לו אמ
46 נבק – הריחיו ופחותו רובה לערב המקה
47 יפה. עירוב פקאות – מקה חסר שבצר שוק
48 שלמ, ומתערבים המים דרך הריח נבק. ושיער
49 נבק לצרף מקואות ולדבישי חסר.
50 בשפופרת גורו – קנה שותנים עם גורו.
51 שיהא שיעור הלל הריחין בעוביה וחללה של
52 שפופרת, והדינו כשתי אצבעות. החוות
53 לכפון – ומתפחת בחלל הנבק בריות, והיינו בית הלל, אבל לבית שמאי – עד
54 שתפחת רובה.

1 דשכן הוא עצמה מתחללת ויש לומר: ולרבי יהושע איצטריך דהא תועבה ואין בתה תעבין
2 דלא תימא נביה תעבין משום דכתיב בתורה שמואה כעיותו. ואפילו לרבנן דרבי יוסי בן כיפר
3 דמוקמי לה (בבבא א.א. סוטה) – דא אבוק דאין מקרא יוצא מידי שטותו. ואפילו למאן
4 דאמר כין דאיתקף איתקף – מכל מקום איצטריך דהא תועבה דלא תימא אמחוי
5 גרשותו בני קאי. ועוד: דאיצטריך ליה איה
6 למעטי, דלא תירוש משלחן תועבה שבינה
7 תעבין. וקצת קשה: דקאמרין לקמן דבש מרבי
8 דישמע: בני צרות רבית הלל, לבית שמאי מזה
9 למאי נפקא מינה למיעפש ולד מחויר גרשותו,
10 והכי איבא למיעפש מינה? דלמא ולד מחויר
11 גרשותו יש לפסול מטעם טומאה דכתיב בה, וא
12 משום תועבה. ואני בני יבמה לשוק פסולים –
13 ודי להכי בני מחויר גרשותו, דהיא תועבה ואין
14 בניה תועבה. איבא למעור דאמא דמיקד דבבבא
15 לשוק בניה תעבין ויש לומר: דאינהו לא מסקי
16 ארעיהו חקר גרשותו. ולא בעו אלא אי אמרין
17 קל תומר בני יבמה לשוק לא, אלא ויהו בני
18 עשורין – בירושלמי מופיש דרפשישי מעשר שני
19 ופרא. והלק המעשר לעניים, והמערת אבל
20 בירושלמי.
21 גמריה – אסתפק ליה – וזה היה למעשה
22 ולעשינו, והכי עבד כחומר גמר
23 כחומר גמר? והכתיב (קולת) ב: "חיסל כחוק
24 הולך", דאכי פריח עליה בפרק קמא דעירובין (א.ו.)
25 ובפרק קמא דראש השנה (ד.ב.).
26 על בני משה שבע משה – מבאן
27 משפט דגמא דאמר לאל עשה, ואפילו
28 דכא רבית שמאי לחומר – הוי עשים כבית
29 הלל לקלא.
30 מקואות כשפופרת גורו – וב
31 תאמר: דהא נתן במסכת סדרות (פרק
32 ח משנה ט) ומיחיה לה ברש פרק עני גרשין
33 (ט.א.): והקטן דרשקופס ומשק טופח אפן חיבור
34 לא לטמאה ולא לטהרה. אבל בטופח להטפיח –
35 חיבורו ואמר רבנו תם. דנקב בעינן כשפופרת
36 גורו. אבל במים הבאים דרך הנבק סני בטופח
37 להטפיח. ואין גי' רואת לרבינו יתחק, דנתן במסכת
38 מקואות בפרק ששי (משנה ט): כותל שבין שני
39 מקואות בסנדק, לשיח – ומסדק לערב – אין
40 מצטרף, עד שיהא במוקם אחד כשפופרת גורו.
41 רבי יהודה אומר: חילוף הדברים, נפרצו זה לתוך
42 זה, על רום בקליפת השום, על הרובו – כשפופרת
43 גורו. משמע דלמעלה, כשאין דבר מספק, צריך
44 שיהא עד רום בקליפת השום ויחבר
45 שפופרת, ולא סני בטופח להטפיח, ונקובה זו זלו
46 ומסיק הבתול משמע דרצין מים כשפופרתו
47 ועוד: דאין במים הבאים דרך הנבק אלא טופח
48 להטפיח – אין כאן נבק רוחב מים כשפופרת,
49 שאין הנבק מרובע אלא עגול, כדאמרין כשתי
50 אצבעות חרות בקליפת השום, וכן משפטו דנפרצו זה לתוך זה על רום
51 בעינן, וכשפופרת למעלה סני בקליפת השום כרוחב
52 שפופרתו ונראה לרבינו יצחק דהויא דנקוב
53 ומשיקין בניה, ומחברן עד ידי גיבוק וקטפסר ומשק טופח – אין חיבור, אבל בטופח להטפיח
54 הוי חיבור, והשואת ודי לטהרה דמיא לטמאה. והבדיל מיתניא לענין הבעת

1 שיהו חולצות ולא מתיבבמות, לא הספיקו לגמור את
2 הדין עד שגמרה השעה. אמר להם רבן שמעון בן
3 גמליאל: מה נעשה להם לצרות הראשונות מעתה?
4 אי אמרת בשלמא עשו – מאי 'מה נעשה?' אמר
5 רב נחמן בר יצחק: לא נצרכה אלא לצרה עצמה,
6 ומה נעשה – הכי קאמר: הנה צרות רבות הלל לבית
7 שמאי הדין נעבד להו? להללו – מיאמיס אבוייהו,
8 וכי תימא לימאן – 'דרבית רבין נעם וכל נתיבותיה
9 שלום!' תא שמע, דאמר רבי כרפון: תאבני, מתי
10 תבא צרת תבת לרבי ואשאנה? אימא: ואשאנה.
11 ותא 'תאבני' קאמרו לאפוקי מרבי יוחנן בני נורי.
12 ותא שמע: מעשה בבתו של רבן גמליאל שהיתה
13 נשואה לאבא אחיו ומת בלא גיבוס, ויבם רבן
14 גמליאל את צרתה. ותספרא, רבן גמליאל מתלמידי
15 בית שמאי הוא? אלא: שאני בתו של רבן גמליאל
16 דאילנות הוא. תא מיקתיני סופא: אחרים אמרינן
17 בתו של רבן גמליאל אילנות היתה, מפלל תרפא
18 קמא סבר לאו אילנות היתה? הכיר בה ולא הכיר
19 בה איבא בנייהו. ואיבעית אימא: כנס לבסוף גירש
20 איבא בנייהו. איבעית אימא: לש תנאי בבבא איבא
21 בנייהו. מתיב רב משרשיא: מעשה ברבי עקיבא
22 שלקט אחרון באחד בשבט, ונתג בו שני עשורין;
23 אחד כדברי בית שמאי ואחד כדברי בית הלל,
24 שמע מינה: עשו! רבי עקיבא גמריה אסתפק ליה,
25 ולא ידע אי בית הלל באחד בשבט אמור או
26 בחמישה עשר בשבט אמור. מתיב מר זוטרא: מעשה
27 יהודה בפתו של שמאי הוקן ופחת את המעוצבה,
28 וכסף על גבי מטא בשביל קפן, שמע מינה: עשו!
29 היתם הרוואה אומר לאפשי צור קעבד. מתיב
30 מר זוטרא: מעשה בשוקת יהוא שהיתה בירושלים
31 והיתה נקובה למקוה, וכל מהרות שהיו בירושלים
32 נעשים על גבה. ושלחו בית שמאי והירוביה, שבת
33 שמואי אמרינן: עד שתיפתח ברובה. והנן: עירוב
34 מקואות בשפופרת גורו, בעוביה, ובחללה כשתי
35 אצבעות חרות למקוהן. שמע מינה: עשו! היתם
36 הרוואה

1 סדרות חסר פרק שמעון, ובריש פרק עני גרשין (ט.א) מסק עליה. דלמא לענין מקואות רבי יהודה היה, ומכלל עדי השתא לא הוי מוקי לה לענין מקואות. והשתא נמי דוקא לה לענין
2 מקואות – מוקי לה וקא רבי יהודה. אבל לרבנן – לא הוי חיבור בטופח להטפיח. ולרבי יהודה נמי, טופח להטפיח לא הוי חיבור אלא משום גורו אחיה, כתיבא דר' ירמיה ונתת
3 במים דרייבי דרבי יהודה. אבל תבא דלא שידן גורו אחיה, נמו בקרקע שוה – לא הוי טופח להטפיח חיבור, אלא בני עיני פנים בקליפת השום, וכן משפטו דנפרצו זה לתוך זה על רום
4 מכל מקום איצטריך דהא תועבה דלא תימא אמחוי

קלב

יבמות חמש עשרה נשים – פרק ראשון דף ט עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

1 אמר' לא אני אבל זיתים – מתוך פירוש הקונטרס משמע שהיה רבי יוחנן חושש שלא
2 היה מקפיד רצון צדוק על גנוע עם הארץ. ואף על גב דרבי צדוק הוה חזן, ובגרי
3 פרושים מרס לאבולי חרומה – אבל מקום היה חושש, לפי שרבי צדוק מתלמידי בית שמאי
4 היה ולכן היה חושש רבי יוחנן שמאל לא הקפיד רבי צדוק לשומרה במטרה, משום דבית
5 שמאי אומרים: אין צריך לנקוב. ולרבינו יוחנן
6 נראה ודאי דיע בהו רבי יוחנן שרבי צדוק נקב
7 חבית גנוע הארץ.
8 צריכה לנקוב – פירש בקונטרס: תמוהל של
9 זיתים מכשיר. וחיבי בני תנן בהדיא
10 במסכת מכשירין (פרק ו' משנה ה') מי חלב כחלב
11 מוחל של זיתים בשמן. וקשה: ודבסק פירק אבתי
12 רשבת (הא דברו המתחיל "זוירתי" פירש הרב
13 רבינו יצחק לרכן לא יורו על מוסקה, פירוש שם אל
14 שיכאי טעמא דבעיריה וכו'. ומוסיק, וטעמא שמאל
15 יבערו בקופות מוחפלות לא שייך במסקיה, תמוהל
16 אין מנשיח וש' לומר. דיש שלשה עניני מוחל:
17 תמוהל חוששי על ידי המסקיה – כפולי עלמא
18 אינו משיחיה. והוצא על ידי המסקיה. ודאי אבסק. ורבי על ידי
19 שנתחנמיה בכותי וירצא מזה מוחל, מפניו בה
20 (שבת קט"ז ב') רבי יעקב ורבי שמעון, דרבי שמעון
21 מטיה ורבי יעקב בשמנא. והוא דבסק. פירק אבתי
22 צריכה לנקוב – צריך לומר דחשיבי כהדיא דנפיק
23 על ידי יתקול בית הבה. תמוהל בהו רבי שמעון, כי
24 חיבי דלא אבסק מותב הלל רבון שמעון.
25 למאי נפקא מינה למיפשט מחזיר גרשתו –

1 הוואה אומר: לאפשי מיא הוא דקא עבדי. תא
2 שמעי, דאמר רבי אלעזר בר צדוק: כשהייתי לומר
3 פתה רביא צאל רבי יוחנן החורגי ראיתי שהיה אוכל
4 תרין בריכה במלח בשני בצורת. פאתי והודעתי את
5 אבא. אמר לי: הולך לו זיתים, והולכתי לו. ראה
6 אותן שהן לחין, אמר לי: אין אני אוכל זיתים. פאתי
7 והודעתי את אבא. אמר לי: לך ואמור לו: הבית
8 נקובה היתה, אלא ששחמהו שמרים. והגן: הבית של
9 זיתים מגולגליים, בית שמאי אומרים אין צריכה לנקוב,
10 ובית הלל אומרים: צריכה לנקוב, וגוידים שאם ניקבה
11 והקמה שמרים – שהיא מתוודה. ואף על פי שתלמוד
12 ושאינה היה – כל מעשיו לא עושה אלא פדריה. אלא אי
13 הלל אי אמרת בשלמא עשו – היינו רבותיה, אלא אי
14 אמרת לא עשו – מאי רבותיה? תא שמעי: שאלו את
15 רבי יהושע: צרת הבת מהו? אמר להם: מחלוקת
16 בית שמאי ובית הלל והלכה כדבריו מיהו אמר להם:
17 מפני מה אתם מקניטין ראשי בין שני הרים גדולים,
18 בין שתי מחלוקות גדולות, בין בית שמאי ובין בית
19 הלל מתירה אני שמא ירצו לגלגלי. אבל אני מעיד
20 לכם על שתי משפחות גדולות שהיו בירושלים:
21 משפחת בית צבאישי, שהם בני ענכמי, ומשפחת בית
22 קופאישי מן מקוששי, שהם בני צדוק ומתם כהנים
23 גדולים, ושמשו על גבי המזבח. אי אמרת בשלמא
24 עשו – היינו דקאמר מתירה אני, אלא אי אמרת לא
25 עשו – אמאי קאמר מתירה אני? והוה נמי העשו,
26 מאי מתירה אני? הא אמר רבי יהושע: אין כמוהו
27 אלא מחייבי מיתות בית דין! הוה נמי דקאמר לא הוה,
28 פגום מיהו הוה, מקל וחומר מאלמנה: מה אלקנה,
29 שאין אסורה נהוה בכל – בניה פגום, זו שאסורה
30 שהוה בכל – כו'. קבעו קניניה צדוק וקפשיש ליה
31 בני צדוק! תרתי קא בני מניה: צדוק מאי, ואם
32 המצוי לומר צדוק כבית הלל – בני צדוק בבית הלל
33 לבית שמאי מהו? למאי נפקא מניה? למיפשט ולך
34 מחזיר גרשתו לבית הלל. מי קאמרין קל וחומר:
35 והוה אלמנה לבתן גדול שאין אסורה שהוה בכל –
36 בניה פגום, זו שאסורה שהוה בכל – אינו דין שבנה
37 פגום? או דלמא אימא למיפדרי: מה לאלמנה – שהיא
38 עקומה מתחללת! ואמר להו: צדוק – מתירה אני,
39 בני

1 הראה אומר' בו' – ולא דמי לתורת. אבל היכא דרמי לאעדות אנודת – לא עשו
2 בית שמאי כדבריהם. שהן לחין – והכשרו לקבל טומאה. וכלי חרס טמא על גבי עם
3 הארץ, ושטא נגע בוב החבית. וטמאה מדרבנן. וטומאת. חבית הייתה נקובה – משליה
4 היתה נקובה. כדי שיצא משקה הוב מן החבית לרץ. וכיון דגלי דעתיה ליה נזאה לא
5 ביה – לא מכשיר. אלא שחטהו שמרים – ולא
6 יצאו מן המשקה, לפיכך הן לרס. מגולגלים –
7 כמו ביצה מגולגלת (שקצין פרק ב' משנה א')
8 דחזקין וטעמים חביתי. אין צריכה לנקב –
9 תמוהל והוצא מן הזיתים מן פירות הן. ואין
10 מכשירין. צריכה לנקב – שתמוהל מכשיר שקמן,
11 והצריכה לנקוב שיצא המשקה לחזק לגלגלי
12 דעתיה דלא נזאה ליה ביה. ידעו – כמו "והרץ"
13 "לגלגלי" דאביוני (שמיטת ט' לשון רמז).
14 שהן בני צדוק – שנשא שטק בטת הלל. ופתן
15 כהנים גדולים ובו' – לקמן פריך. קא בעו מניה
16 צרות. וקפשיש לוד בני צדוק! דאפילו לבית
17 שמאי פשיטא דכדריש, דבני חיבי לאין
18 בעלמא נהוה. חיין קדמיא מתיריא אני –
19 דמטיה לוד ממוריס ולקטליה ליה. תא אמר רבי
20 יוחנן – לקמן בפרק "החולץ" (מ"ט א'): אין
21 ממוח אלא מחייבי מיתות בין דין וארצין.
22 פשיטא ליה דהלכה בבית הלל לא מטיה לוד
23 ממוריס. סאלמנה מה האורח לבתן גדול שאין
24 אסורה שהוה בכל בניה פגום – לבמות, דכתבי:
25 "לא תלל דער" (ויקרא כ"א). זו שאסורה שהוה
26 ב"שיראלים כבדוים אינו קרן שבנה פגום?
27 בני צדוק בבית הלל – חייבי לאין נהוה, מי
28 הוה פגומין אליבא דבית שמאי? למאי נפקא
29 מינה – מתוך שהלכה בבית הלל למיפשט ולך
30 מחזיר גרשתו – משנשאת לאורח החזירה,
31 ולדה לו בת. והנה הובת מה החזיר לבמותיה לבית
32 הלל ומכאן שמאי בני צדוק נשבעו לבית הלל
33 עצמה מתחללת – שאם חנו גדול פגום, היא
34 זו להדיעו, או אם היתה בת כהן נפסלת –
35 התרומה ירהיה הלכה בביתו, דכתיב (שם):
36 "ואי תלל דער בנימי, ועמינו ירהיה אשתו"
37 ומשמע דשנידים מתחללים – האשה הורעי.
38 תאמר במחזיר גרשתו שאין מתחללת בבית
39 זו. דאי לעשא לבתן – כבר מוכח מתחללת משעת
40 גרשין, ואי בתרומה דבי נשא – לא מפסלה
41 כדאמרין בפרק "אלמנה לבתן גדול" (בבבא
42 ט"ז א') דאין נפסלת בביאת חיבי לאין אלא בוד
43 אצל המזבח. ואפוקי מחזיר גרשתו ובימה
44 לשוק. דלאו זו מעיקרא הוא. וליעל בני חיבי
45 כירוהו בני צדוק דבית שמאי לאו פריכין בני
46 לאלמנה לבתן גדול שהן אצל העצמה מתחללת
47 וזה תנן, בני כהן דבעלה לחיבי כירוהו
48 עשה אנה, מתרומה דבין נשא מפסלא.
49 כדאמרין בפרק "אלמנה לבתן גדול", ולהנשא
50 לבתן נמי מפסלא, כדתנן במתניתין (ג"ב)
51 תרומה – בני הלל פסיסי. צדוק מתיריא אני
52 – לומר הלבב כדברי מן המעשים. צדוק לוד לצרות
53 דבית שמאי בני חיבי כירוהו.
54 בני

1 ריש גיה, אבל מקל וחומר ליבא למילך, ולדכחי איתיה ליה הללה, ולמר דלאו לפתין כקל וחומר. ולענין בנה – דהיא הוה בעי למיעיל מקל וחומר, אבל פסול האשה, ודיעוין פסול הללה
2 שהיוהו כשהו מתחללת – לא לפתין, אבל תאמר גי' בנה הודא מאלמנה ובתו ועבר, או מאלמנה ומציר וארומי, דפרק "עשרה יוחסי" (קידושין ט"א) מוכח דלפתין בנה הודא נמאסור
3 בתוה, וכדי יהודה ליה ומהו דגר פסול בביאתו מחלל ומציר בו? ומהו, שי זמור, ודוקא רבי יהודה ליה ליה לזאי סבא דילפתין בנה הודא נמאסור בתוה, אבל רבן – מפני עליה, ולית
4 לוד רב זכר בתו ועבר, אבל קשיא: לרבי יהודה למהו קל דגר עמוני ומאבין כו' דרסוליס בביאתם: נילף בנה הודא, או מאלמנה או מחלל חזר ועבר. רבי כריכ מנה לחלל כן
5 אפסור בתוה – כתיב ויהי, ומהו למוחי ועבר ואל תחסי בה קידושין – הלל יכוחו וש' לומר דרבי יהודה ליה לרבי כריכ עקבא, ונמי רב דגר עמוני ומציר ועבר. והשתא ליה שייך
6 למילף מבתי ועבר, כיון דרדתה גמי דמי ממוח.

1 בני צרות – דבית הלל קראו בניהו אי הם ממינים. מניין אי לבם – שהם כהנים גדולים.
 2 בימי רבי הווא חותיה – אדון של רבי רוסא, שהיה מתלמידי בית שמאי היתירה. כותני
 3 לקמן, ועשו על פי ונתנו כן. שכתב גדול היה – וסבורים הכהנים שהוא היתירה. קמו –
 4 עמדו למראות. אפרי לו – רבי יהושע לרבי רוסא: אמור לתלמידך אדור וישב. הווא –
 5 היתירה, שנתעבד אומריס' או אי היריבם – כאלא

6 רוסא. סתם שפניו – בן הרבנים סתם. ושמו לא
 7 הורבו. כבר שכן הוא – חרף ועמד על
 8 שמועה ועושה משהו. ואינו שב משמועות
 9 לעשות כרבים. עמון מואב – ישראלים הדרים
 10 בארץ עמון מואב, שבישב משה מסיון.
 11 ותקדשו בקדושת ארץ ישראל, ותכבשו בבית
 12 שני בטלה קדושה. וחרצין בשביעית. ותקטו
 13 לרח קדושה ופאה ומעשר עני בשביעית.
 14 בדומה ללקן, מפני פרטת עמים שב בארץ
 15 ישראל שאין להם מה לאכול בשביעית, לפי
 16 שנטל לקט שבהו ופאה. והלובים שם ונטלים
 17 לקט שבהו ופאה ומעשר עני. ופקבלים גרים
 18 מננות ישראל שבאו עליהן נבדים. ראינן רבנן
 19 דפסלי. פנע בו – ויתנו רבבי עקבא. וקדושה
 20 ראשונה – דבמיני דישע קדושה לשעתה ולא
 21 לעתה. הלכך וחרצים בתן בשביעית. שיסמכו
 22 עליהן עמים לשביר עמון לחרש ולקדור. ועוד.
 23 ליתול לקט שבהו ופאה ומעשר עני. אין
 24 פקבלין גרים – מפרשי לקמן שגמרום הן
 25 משראלי שנטמנו שם. התבטים – שנטמנו
 26 בבגדים הבאים מרקם חוהרים – לפי שלא הורו
 27 על כתימי נבדים. שהם גרים – ודמם שנטמנו.
 28 ופועים – שמיורו דתם, וגורו על בתמימם.
 29 שאף על פי שתאמו, שהמירו – ישראלים הם.
 30 מבין הנבדים – שאין ישראל דרים שם
 31 ואפילו

32 הלכה בבית הלל. אמרו ליה: והלא משקמו אמרו הלכה בבית שמאי? אמר להם: דוקא
 33 שמעיתם, או בן הרבנים שמעיתם? אמרו ליה: הוי רבי, סתם שמענו. אמר להם: אה קמן
 34 יש לי, כבר שפן הוא. וינתן שמו, והוא מתלמידי שמאי. והיהו שלא יקפח אתכם
 35 בהלכות. לפי שיש עמו שלש מאות השבובות בצורת הבת שהיא מותרת. אבל מעיד אני
 36 עלי שמיום וארץ שעל מדינה זו ישב חגי הנביא ואמר שלשה דברים: צרת הבת אסורה,
 37 עמון מואב מעשרין מעשר עני בשביעית, ומקבלים גרים מן התפרדיין ומן התרמודים.
 38 תנאי: כלשכנסו ונכנסו פתח אהר, כשניצאו בשלשה פתחים. פנע בו ברבי עקיבא,
 39 אקשי ליה ואוקמהו. אמר לו: אתה הוא עקיבא ששקד הולך מסוף העולם ועד סופו?
 40 אשריד שזיבת לשם, ועדיין לא הגעת לחוגי בקר. אמר לו רבי עקיבא: ואפילו לחוגי צאן.
 41 עמון מואב מעשרין מעשר עני בשביעית" דאמר מר: הרבה פרטים כפשו עולמי מצוים
 42 ולא כפשו עולמי בכל, וקדושה ראשונה קדושה לשענתה ולא קדושה לעתיד לבא, והניחום
 43 כדי שישקמו עליהן עמים בשביעית. ומקבלים גרים מן התפרדיים והתרמודים. איני? והא
 44 תני רמי בר יחזקאל: אין מקבלים גרים מן התפרדיים? אמר רב אשי: קרתויים אתמהר.
 45 כדאמרי אינשי: קרתויים פסולים. ואיכא דאמרי, רמי רבי יחזקאל: אין מקבלים גרים
 46 מן הקרתויים. מאי לאו – היינו קרתויים היינו קרדיים? אמר רב אשי: לא, קרתויי לחוד
 47 קרדיי לחוד. כדאמרי אינשי: פסילי. רבי יוחנן וקבא דאמרי תריווי: אין מקבלים
 48 גרים מן התרמודים. ומי אמר רבי יוחנן הכי? והתנן: כל התמימים הנבאים מן הקרם
 49 מחוירים, ורבי יהודה מטמא, מפני שהם גרים ומעוים, מביין הנבדים מחוירים. והיוני בה:
 50 קפסק

51 הניחו מלקט בשביל עניים, וכל שכן עמון מואב שזן חרץ לארץ. כלל החתמים הבאים מרקם חוהרים – אף על גב דברקם נמי הוי ישראל, כדנתי בריש גיטין (א.ב.) אף נדבאי מן הרקם
 52 וזן חתור – מימ' כתימי הבאים מרקם – פתורים. ולא דורא ישראלים ניהו. ישראל ממעלי כתימיהם. ונכרים חרדים שם נכרים מגורים, ולא ישראל מומרים.
 53 שידך

1 בני צרות – דבית הלל קראו בניהו אי הם ממינים. מניין אי לבם – שהם כהנים גדולים.
 2 בימי רבי הווא חותיה – אדון של רבי רוסא, שהיה מתלמידי בית שמאי היתירה. כותני
 3 לקמן, ועשו על פי ונתנו כן. שכתב גדול היה – וסבורים הכהנים שהוא היתירה. קמו –
 4 עמדו למראות. אפרי לו – רבי יהושע לרבי רוסא: אמור לתלמידך אדור וישב. הווא –
 5 היתירה, שנתעבד אומריס' או אי היריבם – כאלא

6 רוסא. סתם שפניו – בן הרבנים סתם. ושמו לא
 7 הורבו. כבר שכן הוא – חרף ועמד על
 8 שמועה ועושה משהו. ואינו שב משמועות
 9 לעשות כרבים. עמון מואב – ישראלים הדרים
 10 בארץ עמון מואב, שבישב משה מסיון.
 11 ותקדשו בקדושת ארץ ישראל, ותכבשו בבית
 12 שני בטלה קדושה. וחרצין בשביעית. ותקטו
 13 לרח קדושה ופאה ומעשר עני בשביעית.
 14 בדומה ללקן, מפני פרטת עמים שב בארץ
 15 ישראל שאין להם מה לאכול בשביעית, לפי
 16 שנטל לקט שבהו ופאה. והלובים שם ונטלים
 17 לקט שבהו ופאה ומעשר עני. ופקבלים גרים
 18 מננות ישראל שבאו עליהן נבדים. ראינן רבנן
 19 דפסלי. פנע בו – ויתנו רבבי עקבא. וקדושה
 20 ראשונה – דבמיני דישע קדושה לשעתה ולא
 21 לעתה. הלכך וחרצים בתן בשביעית. שיסמכו
 22 עליהן עמים לשביר עמון לחרש ולקדור. ועוד.
 23 ליתול לקט שבהו ופאה ומעשר עני. אין
 24 פקבלין גרים – מפרשי לקמן שגמרום הן
 25 משראלי שנטמנו שם. התבטים – שנטמנו
 26 בבגדים הבאים מרקם חוהרים – לפי שלא הורו
 27 על כתימי נבדים. שהם גרים – ודמם שנטמנו.
 28 ופועים – שמיורו דתם, וגורו על בתמימם.
 29 שאף על פי שתאמו, שהמירו – ישראלים הם.
 30 מבין הנבדים – שאין ישראל דרים שם
 31 ואפילו

32 הלכה בבית הלל. אמרו ליה: והלא משקמו אמרו הלכה בבית שמאי? אמר להם: דוקא
 33 שמעיתם, או בן הרבנים שמעיתם? אמרו ליה: הוי רבי, סתם שמענו. אמר להם: אה קמן
 34 יש לי, כבר שפן הוא. וינתן שמו, והוא מתלמידי שמאי. והיהו שלא יקפח אתכם
 35 בהלכות. לפי שיש עמו שלש מאות השבובות בצורת הבת שהיא מותרת. אבל מעיד אני
 36 עלי שמיום וארץ שעל מדינה זו ישב חגי הנביא ואמר שלשה דברים: צרת הבת אסורה,
 37 עמון מואב מעשרין מעשר עני בשביעית, ומקבלים גרים מן התפרדיין ומן התרמודים.
 38 תנאי: כלשכנסו ונכנסו פתח אהר, כשניצאו בשלשה פתחים. פנע בו ברבי עקיבא,
 39 אקשי ליה ואוקמהו. אמר לו: אתה הוא עקיבא ששקד הולך מסוף העולם ועד סופו?
 40 אשריד שזיבת לשם, ועדיין לא הגעת לחוגי בקר. אמר לו רבי עקיבא: ואפילו לחוגי צאן.
 41 עמון מואב מעשרין מעשר עני בשביעית" דאמר מר: הרבה פרטים כפשו עולמי מצוים
 42 ולא כפשו עולמי בכל, וקדושה ראשונה קדושה לשענתה ולא קדושה לעתיד לבא, והניחום
 43 כדי שישקמו עליהן עמים בשביעית. ומקבלים גרים מן התפרדיים והתרמודים. איני? והא
 44 תני רמי בר יחזקאל: אין מקבלים גרים מן התפרדיים? אמר רב אשי: קרתויים אתמהר.
 45 כדאמרי אינשי: קרתויים פסולים. ואיכא דאמרי, רמי רבי יחזקאל: אין מקבלים גרים
 46 מן הקרתויים. מאי לאו – היינו קרתויים היינו קרדיים? אמר רב אשי: לא, קרתויי לחוד
 47 קרדיי לחוד. כדאמרי אינשי: פסילי. רבי יוחנן וקבא דאמרי תריווי: אין מקבלים
 48 גרים מן התרמודים. ומי אמר רבי יוחנן הכי? והתנן: כל התמימים הנבאים מן הקרם
 49 מחוירים, ורבי יהודה מטמא, מפני שהם גרים ומעוים, מביין הנבדים מחוירים. והיוני בה:
 50 קפסק

51 הניחו מלקט בשביל עניים, וכל שכן עמון מואב שזן חרץ לארץ. כלל החתמים הבאים מרקם חוהרים – אף על גב דברקם נמי הוי ישראל, כדנתי בריש גיטין (א.ב.) אף נדבאי מן הרקם
 52 וזן חתור – מימ' כתימי הבאים מרקם – פתורים. ולא דורא ישראלים ניהו. ישראל ממעלי כתימיהם. ונכרים חרדים שם נכרים מגורים, ולא ישראל מומרים.
 53 שידך

קלט

יבמות. חמש עשרה נשים - פרק דף דף זי עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" תוספות

1 זו חדיב בני נון ובי' - ומשיב דהדיק ודומקא. לפסול - רובן מזורם. שנעטמע עשרת
2 חשבים נבבריות. וביתן הרי קי כשראליים, וטעה בקו איסור מזורות. והן לא נוהרו
3 ונאלו וזו אחרת או בתו. הריין קו מזמורים. כי אסריתם קמה רשעאל - עד השתא
4 מלחיה וקו יחודה משמיה דרב אסי קאמר. ואדר פטריות ש רב אסי בא לפני שמואל
5 וקאמר: כי ידיר אמריתו לאו דרב אסי קמה
6 רשעאל. דהשחשן לקודשין. אבר בגי הבא
7 ישראלית קרוי בגי ואין בגי הבא מן הנבירה
8 קרוי בגי אלא בגי - דנפקא לן מרבי יסיר את
9 בגי מארתי (ברבים) ולא כתיב כי חסיר את
10 בגי - אלא: לאו אבתי לא תקח לבגך מהרה,
11 דאם בן היה לו לומר כי הנבירה חסירה. שמע
12 מינה דאי נמי יולדת לו לעבודה וזה - לא בגי
13 מיקרי, אלא קרוי ביה 'כי חסיר את בגי'.
14 הילכך נכנסים מיתרם. והיאכא בגי -
15 שנשבו, ושואם נכרים וחולידו מהם. ואמר
16 רבנא - לקמן פריך שני (גמא). בן בתר הבא
17 מן תביר קרוי בגי, דכתיב 'תביר לא תתן לבני
18 כי יסיר את בגי בתר מארתי. מולא כתיב כי חסיר.
19 שמע מינה דאבתיק לא תתן לבני קאי, והכי
20 קאמר. שנתא תלד לו בן ויסירו האב מארתי,
21 וקא בגי ליה בגי, וליחיה לקודשין. דהתויהו ידא
22 - דגרשת השטנים. איצטריי איצטר - בנקע
23 רחמן מלקולט דרע, ועשע עקריות. איצטר -
24 לקוץ ביקוע, ממי חסר הרחיף דמרי ויקו
25 (עבודה וזה לא), וכמו צריא דחייט (פסחים)
26 מגב. יומא סבא - משום מדידתו מהם.
27 ומטעמי ישראל ופסילים וחרוץ. וליחיה
28 חיינו תמור - ודקאמר זה חרוב - לא חרוב
29 כולה. דאיצטרילי איצטריל - משפחה סמאן
30 נכפלה וניבנית סמאן. וקא חוי - כשהיה אבר
31 שלשן ביקוע, עד עליה דרב המנונא. מה גברא אמר
32 גברא כמה הוא גודל. אי לא דהרפא סארת
33 - שאינם מוחסים. שהכל פוים שב -
34 פסולין שאין סומאן אישע שנתן והולכות עם.
35 ותיא עמוקה - ורעה דרביה זה יורה מנידעם.
36 דאילו לירודי ידעם איבאי תקתא. דכתיב 'מיד
37 שאיל אפסא מנותא אגאלם, ואילו שאיל ידודו
38 לית להו תקתא. משום פסולי דיששן -
39 שקרבה ליה, ומתערבין בתו. ואמר פריך
40 'עשרה יוסדין (קדושין אגב) מישון מותה.
41 והתם מפרש פסוליות. קא רבא וקא וזא -
42 איהא גודלה ואיהא קענה. שנינים מעותיים.
43 כלומר כל הפסולין מתגללים ויורדים לשואלו,
44 ומשאלו לתרמוד. כלומר: שאילו גבה
45 מתרמוד. ומתגלגל משאלו לתרמוד. וטעמא
46 דכליל: דאילו לירודי ידעם איבא תקתא.
47 ולפסול ידודו אין טרדה. מנדר - מתגלגל.

1 ואין בגי הבא מן הנבירה קרוי בגי אלא בגי - פירש מקוננסה. ומרביב 'כי יסיר' ולא
2 כתב 'כי חסיר' משמע ולא קאי א'בתו לא תקח לבגך', דאי יולדת לו לעבודה וזה
3 - לאו בגי מיקרי ולא קרינן ביה 'כי חסיר את בגי'. אלא אבתיק לא תתן לבני קאי. והכי
4 קאמר: שנתא תלד לו בן, ויסירו האב מארתי. שאותו קרוי בגי. וקשה לרבינו מהם: לפירושו
5 'פירש בגי קרוי בגי - חיינו בגי בתר מארתי, הישראלית, שאבין נביר, דעליא קאי 'כי יסיר',
6 ואם כן אמאי מייתי ואמר רבנא בן בתר כו? הרי
7 דין ממש דברי רשעאל ורבינא נמי, מאי קאמר
8 שמע מינה מדברי יוחנן? מה שייך לומר שמע
9 מינה - דדן ממש דברי רבי יוחנן ואומר רבינו
10 הנה. דבי יסירי 'א'בתו לא תקח לבגך' קאי, והכי
11 קאמר. כי יסיר דחותן אלא בתר מארתי, הייתי
12 הסרה - שאין דחותן מתייחס אחר בגי אלא אחר
13 הנבירה, דאוד קרוי בגי אלא בגי. ורשעאל ורבי
14 יוחנן לא פירשו כלום נבירי הבא על בת ישראל,
15 אלא רבינא מתייסק דבן בתר הבא אלא אוד
16 בגי, מולא כתב 'כי יסיר את בתך' - שמע מינה
17 דלית בה הסרה, משום מתייחס אריתי. ואין
18 נראה לרבינו יתחק, דבי יסירי משמע כמו הסרה
19 מיתא הקודש בתוך הוא, דכתיב 'לרבות מינין 'ארי ישיע
20 ויחד יודיעני נמי מבי יסיר לרבות מן המזכירים.
21 ועד פירש רבנא וכו' בענין אחי. רשעאל ורבי
22 יוחנן ויקרי מרבי יסיר את בגי' - דמשמע וקא
23 על דהרתו הקפיד הכתוב שלא יטעה. ולא על
24 הסרת בן בנו. דכיון דבא מן הנבירה אין קרוי בגי
25 אלא בגי מולא כתיב כי יסירם. או כי יסיר בגי
26 חרוע מארתי. ורבינא ידעין ששע מינה בן בתר
27 הבא מן הנביר קרוי בגי. דרוקא בבני 'כי יסיר את
28 בגי למשטי דרע, אלא בבגך - אפילו ברועי ש
29 לחש לסרה.
30 דמשין פסולי לתרמוד - הוא
31 דאמר פריך עד לקדושין (טעמא).
32 עשרה קבין עוזה ירדו לעולם חשעה נטלה מישן
33 ואותה כל העולם. פירוש: לפי שכן ממזרים. כי
34 דלא נקט תרמוד שמשולץ יותר - סבא
35 בתרמוד למשין עד שגולו יותר מתרמוד, ושוא
36 בתרמוד וזו ברה נכרים. ומששין ורבי ישראל.
37 משאלו לתרמוד - שאלו קורא בכל, לפי
38 שתחילה גלו כולם לבלב כשרים
39 ופסולים. ומבלב הלכו כל הפסולים לתרמוד.
40 דכאמי רבי עשרה יוסדין (קדושין טו). דלא עלה
41 עורא שמבל עו שעששא כולה נקדה. ומונה
42 כסדר שהולכו הפסולים מו לו, כמו שדקא חילק
43 ומתגלגל סמאן לכאן.
44

1 וזו חרובי, נתר גזון - זו יגנקה, וערי קמי' - זו חמדין
2 והבחוריה, ואמרי לת: זו ניהר והבחוריה. תבחרתי
3 מאן? אבר שמואל: בגי, מושבי, חדיקין דומקאי.
4 אבר רבי יוחנן: וכוילן לפסול, כי אמריתו קמיה
5 דשמואל: אבר לי: בגי הבא מן ישראלית קרוי בגי,
6 ואין בגי תבא מן הנבירה קרוי בגי - אלא בגי.
7 והיאכא בגי, ואמר רבינא: שבעי מיה' בן בתר תבא
8 מן הנביר קרוי בגי! גמירי דבנתא דההיא דרא
9 איצטריי אצטרו. איבא דאמרי: כי אמריתו קמיה
10 דשמואל אבר לי: לא זוז משום עד ששעשאם נכרים
11 גמורים, ששאמר: 'בה' בגידי כי גנים ורם ילדו'. ותבי
12 רב יוסף אחרייה דרב תבא, ותבי רב תבא קמיה
13 דרב יהודה, ותבי קאמר: עתידין ישראל דעבדי יוסא
14 סבא כי חרבי תרמוד. והא חרובי! יהיאי תמדי ויהאי.
15 רב אש אמר: היינו תרמוד היינו תמוד, אכפולו הוא
16 דמכפל. חרבי מהאי גסא - אותיב מהאי גסא, ואי
17 חרובי מהאי גסא - אותיב מהאי גסא. ותבי רב
18 המונקא קמיה דעילא וקא חוי בשמעתא. אבר: מה
19 נגרא ומה נגרא, אי לאו דהרפניא מאתיה! אכספוי.
20 אבר ליה: ספק גלגלמא לתיבאי ורבת? אבר ליה:
21 לפום תנרא. אבר ליה: אם בן - מופום תנרא את. ליה:
22 הרפניא? אבר רבי ירמא: הר' שהכל פוין בו.
23 במתניתא תנא: כל שאין מפרד משפתו וישבו נגפה
24 לשם, אבר דבא: והיא עמוקה משאלו. ששאמר: 'מיר
25 שאול אפרם ממות אגאלם', ואילו פסול ידודו - לית
26 דהו תקתא. פסולי דהרפניא משום פסולי דמישן
27 ופסולי דמישן משום פסולי דתרמוד. פסולי דתרמוד
28 משום עברי שלמו, והיינו דאמרי אינשי: קא רבא
29 וקבא וזא, מונגדר ואילו לשאלו, ומשאלו לתרמוד,
30 ומתרמוד למישן, ומיששין לתרפניא.

הדרן עלך חמש עשרה נשים

הדרן עלך חמש עשרה נשים

1 כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו? שני אחים,
2 ומה אחר מהן, וגולד לתן אתה, ואחר כך
3 ייבם השני את אשת אחיו ונת. הראשונה יוצאה
4 משום אשת אחיו שלא היה בעולמו, והשנייה משום
5 צרתה. עשה קה במאמר ומה - שניה חולצת ולא
6 מתייבמת. גמרא אבר רב תמן: מאן דתיי ראשונה
7 לא משתבש, מאן דתיי שניה לא משתבש. מאן דתיי
8 ראשונה

אשת
משתבש. ומאן קרוי ליה שני - לא משתבש.
ראשונה

הדרן עלך חמש עשרה נשים

1 כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו -
2 פטרית צרתה. וגולד לתן את -
3 ומצאה וקעה ליבם. ועילו אסרה משום אח
4 אחיו שלא היה בעולמו. ואחר כך ייבם השני
5 את אשת אחיו - ולו אשה אחרת. ומה
6 הראשונה - זו היא אשת ראשונה שפלה לפניו
7 כבר פעם אחרת. ויצאה - ונפטרת מתו משום אחיו שלא
8 היה בעולמו. ולא הספיק לבסוה עד שנת. שניה חולצת - ולא מתייבמת
9 ער ערה, דלאו צרתה ממש אה. ולא מתייבמת - דנאמר קוה מנקע. והיא ערת
10 ערוה במקעת מורבג. גמרא דתני ראשונה - מאן דקרי לה ראשונה לרך
11 ראשונה

אשת
משתבש. ומאן קרוי ליה שני - לא משתבש.
ראשונה

באחותה אין - דאפילו נטושה שמתה מותר באחותה. עשה בה מאמר - ממתנין היא.
מחלין חלצה - גברית. ויבטי לא מיבמה - הודיא ערת ערוה בויקה. שכשנפלה לפני
אחד קודם מותר ונקטה לו. געישת ערה לאשתו בויקה. והיא השתא רח' גברית לבניה
צרת ערה בעלה דיקה שזדחה לאחיה. כן. מדיבת שפא - בפרק "ארבעה אחין (יבמות
נשא). בת ששאי אימורם אשתו עמו והלו

תנא משום אחות אשה. כו. קיין נשור - והתירו
צרת ערה. והיפטר אף מן החליצה. ולא משמע
לך. עד שגילו לו אח ופת אותו שני - ולו אלא
ארתה. ונפלו שתיהן לפני תולד. בויקה -
שנזקקה לשני לפני מותר. ונעשית ערה לאשתה.
רבי מאיר היא - רבי מאיר קאמר לה לך
ברייתא בפרקיך. דאמר תניא כוותיה דרב אורא
ומיית לה לרין מתניתא. וקנטי שפא דברי רבי
מנאי. ופתי הנשואין שתי אחיות - ונפלו
שתיהן יחד לפני אחיהן. ולא מתיבמות -
משום הרתוייהו וקפי ליה לואי. והתירוהו
וקפי ליה להאי. ואי נסב חד חדא - וקא פגע
באחות וקפתי. מתיב רבי - משני אחין נפלו.
לעולם אין יקה - והיא קאמר לה מתיבמות
- משום דאסור לבטל מצות יבמן. ואי אמרת
לייבם היא חדא - דלמא מיתא אידך את. ולא
מיבם לאידך. ונפקא מתיא משום אחות אשה
מחליצה ומיבמות. הלכך אמרין ליה לקמא
חלץ. ולא נפלו מית אידך - הדר תאי חלץ
וחלץ לה. ומינא לבתר חליצה דקמא מצי
אידך ליבמן. ודחאית מקיימא מצות יבמן
בתרייהו. ולא גזירא דלמא לא יבמינא
ברישא. ואי אין יקה - דלית ליה איסור יקה
- ותיבטל מצות יבמן ולא איכפת לך. ודמאן
דלית ליה איסור יקה. ולא חיש נמי לבטול
מצות יבמן. דמא לרבי נפילא דשפעני לך
אין יקה - בפרק "רבן גמליאל" (לקמן דף
יבמות בפרק "בית שמאי" (לקמן ט"א). דתני רבן
נפילא אויב כו' - שני אחין נשואין שתי
אחות. אחת גדולה ואחת קטנה. ומת בעלה של
גדולה ונפלה לפני בעל הקטנה. מלמדים את
הקטנה למאן בבועלה ולקטר נשואיה כדי לייבם
את זו. וסיקהה של זו ומורה לאסור הקטנה
עליה. שלא היו נשואיה מותרים. שזאת מבואר -
ולכך לא תוציא את זו משום אחות אשה. רבן
נפילא אויב אם סימנה סימנה - והתיבם
הגדולה את לאו - תמתין גדולה עד שתגדיל
קטנה. ובעלה. ויהוי קידושין מבורך. ויהוי
גדולה משום אחות אשה. אלא: אין יקה.
מדרי קטנה עליה. ומותר לבטל מצות יבמן.
ולרבי מאיר נמי. אי סבר אין יקה - לימא נמי
מותר לבטל מצות יבמן. רבן גמליאל אוריבי
מאיר קריטי - נוד נמי דביקה סבירא ליה כו'
דודי. בבטול יבמן פליג. אפילו לשפא - כו'
הדא דלעיל. ארמיבם חד - מיתא אידך. ורבן
נפילא. אפילו ביהא דודאי בעלה. כגון אהרן
דמתחן עד שהגדיל - לא חיש את. ויהי אהרן
זוהר - דאמר לעיל אסור באמה. דיש יקה.

דשמואל היא - משמיה דשמואל רביה שמעי ליה. ולא מרב. ודעה נמי רביה.
שמורת

והיא דקתני מאמר לאפוקי מבית שנואי - תימה. ומה דקתני למינני בעיני מקומות לאפוקי
מבית שמואי. דלקמן בפרק "ארבעה אחין (ל"א). גבי שלשה אחים. שנים מהם
נשואים שתי אחיות כו'. קתני נמי. עשה בה מאמר ומת וחלצה ולא מתיבמות. וקאמר רב
אשי בגמרא. דהוא הדין אף על גב דלא עשה בה מאמר. דיש יקה. ודא דקתני מאמר -
לאפוקי מבית שמואי ויש לומר. דאי לא משנה
יתירה. היה ידויקן ממתנין בפשטה. דמשמע
דקא עשה בה מאמר. ורב דאמר אין יקה - סבר
דמסביר דהאמינא דיש יקה. ואי לא משנה
יתירה. הוה אמרין דנקט עשה בה מאמר לאפוקי
מבית שמואי.

הא מני רבי מאיר - דקתני בספסי דברי רבי
מאיר. לעיל דפריך ממתנין הוה מצי
לשנוי נמי את מני רבי מאיר. אלא דנתיא ליה
לרתייב טמאנו דמתנין בחותיה.

הני מתייב מתי קאתיין - והלשון מנומנם.
דמשמע דאפשר ליה ליתות מבית אהרן.
ולא היה ליה למימר טפי אלא. ואי אין יקה היא
לייבם חודא כו'.

משום דקסבר אסור לבטל מצות יבמן - הא
דלא כרבי עקיבא. ולרבי עקיבא כי
חלץ נמי בטל מצות יבמן. (מראידין) ויריש
בפרק "דחולץ" (יבמות נ"א). "בית הלוי" -
הכתוב בקראי ביתו. ומדאורייתא אחות חלוצה
היא באחות אשה.

דלמא ארמיבם חד מיתא אידך כו' - ואם
תאמר. אח רבנן למיתא לא נשור. דלית
לזו שמתקנה לו אשה אחרת שזאת ממת אשתו
(וימא ב"א). ורבי מאיר גופיה לא חיש לשנא
ויקע הנוד. ולא לשנא מותר. בפרק "כל הנבי
(גיסין כה"א). ויש לומר. דלאלתר דקא לא חיש.
אבל אבא - פנימם שנואי. ויהי גזול מלחולץ
ומליבם אחר חברו. ובזמן מרובה חישין שזאת
מיתו לבטל עלמא. ואף על גב דרביי מדמה שזאת
מת לשנא מותר. ולשנא מת לא חיש רבי מאיר
אפילו לזמן מרובה. דתני (ש"ס) בת ישראל
תנשאה לבקח. וחלץ בעלה למרתיה הים -
אובלת בתרומה בחוקט. שהווא קיים. ושמתנין
אתיא כאביי. דמשמע דקבלה מניה אביי - לא
דמתי לא לגברי. אלא שזאת מיתו לאלתר לשנא
מת לזמן מרובה. דהוה דלא לגברי מרמי. דחא
לרבי יהודה דחיש לשנא מיתו לאלתר. אי הוה
חיש נמי לשנא מת לאלתר - אם כן אשת כן
שינא בעלה פפתח ביתו לא תאכל בתרומה אלא
כשוראה בעלה פפתי חזו אתהו (מראידין) וליחולץ
חד הדר לייבם אידך. דהוה ליכא למודש לביטול
יבמן. ויש לומר. דתריין דלמא אתי לייבם
ברישא. ורבינו יהודה רב נתן פריש. משום
דבשעת נפילה לא חזו תרווייהו. כן נמי שלא חלץ
לאנת. וקשיא פירושיה. ודאוחה שפלה תחילה
תשתיי כן חלץ לשניה. דהוה לה יבמה שזדחה
ונאסרה - דתחווה לתחיהו הראשון
מיתא וזאת ואם לאו מתחן עד שתגדיל
ופריש בקטנות. תמתין גדולה כו'. דלא הוה
שגדילי הקטנה. ואין הלשון משמע כן. דלא הוה
ליה למימר "וחלוף אלא: ותנא משום אחות אשה. דהוה דאילו דמתחן נמי מגדלה קאי אלא
נראה דמתחן ומתבעל עד שתגדיל. אבל בקטנות אסור לבטל. אף על גב דסבר אין
יקנה דמכורה דרבר. כיון דבדאי ביחא לא מיפטרוד גדולה.

שמורת

יבמות. כיצד – פרק שני די ט עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קמ"ז

תוספות

<p>1 מביט אהר – ורחמנא אמר: 'את בית אחיך (ורבים בה) – בית אחי הוא בנות, ואינו בנות שני תמים. וליפסיפיה אידך – דזיקה כבנוסה דמאי, וכל שכן זיקה ומאמר, נזירה שמא 2 יאמר שתי יבמות הבאות בשני בתים – ונפלו בבת אחת בנינום, וליכא למימר שהראשונה חזקה וכלל השניה, ואחזי למימר נמי תתייבם חזא ותופטר אידך. פשוט מאמר ולא 3 מאמר – ספק מאמר קונה ספק איתו קונה. כיבם חזר – כגון מתניתין דחזו שני אחין, וכי מתי חזו – זקוקה לזאת לדורה. ורמיא עליה. הלכך, אף על פי שלא כנסה עד שנולד 4 השלישי – חזא ליה כיבם ולבסוף נולד. אבל כשני יבמים – כגון דף דשלשה אחין, דפשו להו חזי – לא, ופי שני ליה – ושדרי ליה בנולד ולבסוף יבספ. וחגיגא – כל שהחלידה 5 של שלישי קודמת לנישואין של שני – לא</p> <p>6 חלצה, אלמא מודה רבי שמעון בהאזי מאי לאו 7 כיבם אחי – כשכשמת ראשון לא נשאר אלא 8 אח אחיה, וזו כן נולד לה. ולא בשני יבמין – 9 שהיו שלשה אחים, ומת אחד מהן, ונפלח לפני 10 השנים, והיה נולד אח – הדדא ורבי אסיא 11 עליו נולד בתרא, אלמא לאחד שריבמא שנים 12 הראשונים ומתו. דזא דרבי נולד ולבסוף יבם 13 חזא, וההיא איתקו דהויא לה גבי בני קודם 14 לדתוי של לא הוה אילמא לשוויח כבנוסה למדור – 15 כיבם ולבסוף נולד. כולל בשני יבמין קמייהו – 16 בשני יבמן בשני אלטמטעיא אסיארה ודהתיא – 17 אלא מאי כולל – והואל יובים אחד אפילו 18 ליהה קודמת לנישואין שרי, הכי מצי למיתני 19 כל שהלידה קודמת לנישואין לא חולצת ולא 20 מתייבמת, וקמייהו כולל באר רבי שמעון, וזא 21 ומני דלא אזי הוי כולצת – ושיבולתא 22 את הקרובה, ונפלח לפני השלישי – דרי אלו 23 חולצת. ולא מתייבמת – והואל תרווייהו 24 זקוקין לה. קא פגע בקרובת זקוקתה. רבי 25 שמעון פוטר – אף מן החליצה, כדחתיני לקמן 26 בשמעתין, מליצור. לייבמה לקמייהו –</p> <p>27 הדא דנפלה בירשא, ואפילו לא הספיק לכנסה 28 עד שנפלה אחותו – מאי איכפול לו דודו זיקה 29 קמייהא כבנוסה, ותופטר בהרייתא משום אחות 30 אשה וקמייתא תתייבם, דכיבם אחד דומה 31 חזא כי נפלה מיפקרא לא נפלה אלא קמייהו. 32 דלבי אידך – ערדה היא משום אחת אשה. 33 ולא רמיא קמיה כלל. כשניה – שנפלה 34 אחרינה. שניה שבנוי זה – אם חזו שלשה אחין. 35 שנים מהן נשואין שתי אחיות ואשה ובתה. ומתו 36 שניהם ונפלו לפני השלישי, אחת מן הראשונות 37 מתייבמת, ושתיים האחרות פוטרות. וזא דמא 38 הראשונות חשובה כבנוסה ומתייבמת, והשנית 39 פטורה. אחת – משום ערדה, דמיניניהו מן 40 פטורתה. דחשבת כבנוסה אית לה חזא 41 קרובה שתיהם השנית. נמצאת האחת יוצאת 42 משום ערדה, ושניה משום ביהמה. וקמייהו רבא 43 בתנן ארבעה ענפי – דמתניתין, ודלקא ערדה 44 דרבא דנפלה מיפקרא כולל לפני בני אחד. 45 דמתרחץ שניה שבנוי זה ושניה שבנוי זה. 46 ושעתא אחז ביהמה חזא דרבי "ארי קמייהו, וא 47 אשת ובתה. כי: אלמא: כולל בתרא ביהמה 48 עסקינה. ועוד – אם כן, הדכולה בחד ביהמה 49 עסקינה, שהיו שלשה אחים. שנים מהם נשואין 50 שתי אחיות. ואשה ובתה ואשה ובת בתה ואשה 51 ובת בנה – כל כולל נשוי ארבע נשים, ומתו 52 ונפלו לפני השלישי, וקאמר רבי שמעון דאדת 53 מן הראשונות מתייבמת והשנית פטורה.</p>	<p>מביט אהר, ויבמוי חזא ואיפמור אידך – לא, דלמקא אין זיקה כבנוסה יהוה להו שתי יבמות הבאות משני בתים. אלמא: מספקא ליה, וכי תימא: מדאורייתא הכי נמי דמייקמא חזא, ומפקמא חזא, ומדריבנן הוא דאסור, ויורה משום שאמא יאמר: שתי יבמות הבאות משני בתים, חזא מייקמא ואידך מיפקמא בולא כלום, והא מעמא דרבי שמעון משום מאמר ולאו מאמר הוא! דתניא, אמר להם רבי שמעון להקבצים: אם מאמר של שני מאמר – איש שני הוא בועל, ואם מאמר של שני אינו מאמר – אשת ראשון הוא בועל. אמר ליה אביי: ולא שני קד בין זקת יבם אהר לזקת שני יבמים? דלמא, קמי אהר רבי שמעון זיקה כבנוסה דמא – יבוב אהר, אבל בני יבמין – לא, ומי שני ליה לרבי שמעון? והתניא, כל אהר רבי שמעון: כל שהלידה קודמת לנישואין לא חולצת ולא מתייבמת, נשואין קודם ללידה –</p> <p>או חולצת או מתייבמת. מאי לאו יבוב אהר, וקמייהו: לא חולצת ולא מתייבמת! לא, בשני יבמים. אבל יבוב אהר מאי, הכי נמי או חולצת או מתייבמת? או הכי, אדתני נשואין קודמין ללידה או חולצת או מתייבמת – ליפולו וליתני ביהמה ביהמה אמורים – בשני יבמים, אבל יבוב אהר – או חולצת או מתייבמת! מילא בשני יבמן קמייהו. ואלא מאי כללא? ועוד, מתיב רב אישעיא: שלשה אחין, שנים מהן נשואין שתי אחיות, או אישה ובתה, או אשה ובת בתה, או אישה ובת בתה, או אישה ובת בתה, או אישה ובת בתה, או אישה ושמעינה פוטר. ואי סלקא דעתך קאמר רבי שמעון זיקה כבנוסה דמא – לייבם לקמייהו ותופטר אידך! אמר רב עמרם: מאי פוטר נמי – פוטר בשניה. והתניא: רבי שמעון פוטר בשתייהן! אמר רבא: שניה שבנוי זה והשניה שבנוי זה. קא מצי רבא בארבעה ענפי, חזא: ד"א" ו"א" קמייהו. ועוד: רבי שמעון פוטר בארבעה ענפי. ויעוד: תניא, רבי שמעון פוטר בשתייהן מן החליצה ומן התייבם. שאמר: "ואישה אל אחותה לא תקח לזיוור" בשעה שבנוי צרות לו או לא יחא קד ליקוחין אפילו פאחת מהן. אלא אמר רב אשי: אי דנפול בזא אחר זה – הכי נמי, הקא כמאי אפקמא – דנפול בבת אחת, ורבי שמעון סבר לה קרבי ויסו הגלילי: דאמר: אפטר ליצמזם. רב ספקא אמר: ייבב אהר. קמייהו אחר קד נולד – קמייהו רבי שמעון, בנולד אחר קד ייבב – לא פליג, ותרווייהו לרבנן איתקריהו, "לא זו אף זו" קמייהו. תניא בנותיה דרב פפא, והויבמה דרבי אישעיא: שני אחים בעולם אהר, ומת אחד מהם בלא ילד, ועמד השני הזה לעשות מאמר ביבמתו, ולא הספיק לעשות בה מאמר עד שנוול לו אה, ומת. הראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולם, ושניה או חולצת או מתייבמת. עשה בה מאמר, ואחר קד נולד אה, או שנוול לו אה ואחר קד עשה בה מאמר, ומת – הראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולם, ושניה או חולצת ולא מתייבמת.</p>	<p>שמא יאמר שתי יבמות בו – פירש בקונטרס שנפלו בבת אחת, כרבי יוסף הגלילי, דאמר אפשר ליצמזם. ועוד ש' לומר: כגון שהראשונה היא ערוה לאחיו השני שמת, שלא היתה זקוקה לו כלל.</p> <p>הוא שמעון דרבי שמעון משום מאמר ולא מאמר הוא דהתיב וכו' – הוי מצי לשנויי ולדבריהם ודבנן קאמר לו – דתניא אמר להם רבי שמעון כו' – הוא דאמר פריק רבין גמליא? (יבמות נא.) דרבי שמעון סבר דמאמר קונה קד נמוך – היינו לענין שאין ביהא ומאמר אחריו. אבל לא עבד לה כבנוסה.</p> <p>ועוד מתיב רב אשעיא – כאן מובח בפירוש רבינו חם דרבי אשעיא לאו היינו רב אשעיא אדחזא דפק "חדר" עיבודין (סוטה) דקסבר חתם רבי אשעיא דאין ביהמה, ובפרק בזרא דבבבא (ל"ג) אית ליה לרבי אשעיא בירה.</p> <p>רבי</p>
--	--	--

אמר ליה אבוי: חוזר בך ותני בהדא: הוהב קונה את הפסח. אמר ליה: לינא חוזר בך, דעד הוא תילף עליך אתניתני: הפסח קונה את הוהב.

מילתיה דרבי אמר: זהב – בפירות. מתניתא אמרה: פסח – בפירות.

ברת רבי הייה רובה אוזפת לרב דינרין. אתת שאלת לאביה. אמר לה: שקיל מיניה דינרין טבין ותקילין. מברת רבי הייה ילפין? אמר רבי אידי: אוף אבה אבוי דשמואל בעא קומי רבי: מהו ללות דינרין בדינרין? אמר ליה: מותר! אמר רבי יעקב בר אהא: אוף רבי יוחנן וריש לקיש תגריהון מרין: מותר ללות דינרין בדינרין.

[דף י"ד ע"א]

קרט בקרט – שרי. לקן בלקן – אסור.

תמן תנינן: כל הנעשה דמים באחר, פיון שזכה זה – נתחייב בהלפינו. אמר רבי יוחנן: לא שנא אלא שור בפרה או חמור בשור, הא ציבור בציבור – לא קנה.

רב ורמיה בשם רב: אפילו ציבור בציבור – קנה.

רבי אבא בר מינה בשם רב: המחליף אברוקלון באמבורוקלון – קנה.

רבי זירא רב יהודה בשם שמואל: לזה פרה, ולזה חמור, ותחליפו זה בזה, ומשך פעל החמור את הפרה, ובא פעל הפרה למשוך החמור ומצאה שבורה – פעל החמור עליו להביא ראיה שהיה החמור שלם בשעה שמשך.

מאן דלא סבר הא מילתא – לא סבר בנזקין בלום. אמר רבי זירא: לינה סבר תדא מילתא, ולינה סבר בנזקין בלום.

תמן תנינן: היו בה מומין ועודה בבית אביה כו'.

רבי הונא רבי פינחס רבי הונקיה סלקין גבי רבי יוסי לגדפה. אמרין קומי תדא. ואמר לון: אמור דבתרה, נכנסה לרשות הפעל – הבעל צריך להביא ראיה, ולא האב שהוא צריך להביא ראיה! ותימר הבעל צריך להביא ראיה, אוף האב הבעל צריך להביא ראיה.

רבי בא רב יהודה בשם שמואל: לזה פרה ולזה חמור ותחליפו,

[דף י"ד ע"ב]

משך בעל החמור את הפרה – לא קנאה. חמור מהו שתקנה? רבי בא אמר: קנה, רבי יסא אמר: לא קנה.

אמר רבי מנא: אית הקא מילי דיודי בה רבי יוסי. אדם שאמר להכירו: "פירתי אני מבקש למכור". אמר ליה: בכמה? אמר ליה: בשמונה דינרין. אזל סמכיה גבי טרפוניטיה. בצפרא עבד ואשכחיה תמן קאים. אמר ליה: מה את עבד הקא? אמר ליה: אנא בעי מיסב דינרין דאסמיכתני. אמר ליה: מה את בעי מויבון? הן? אמר ליה: חמור. אמר ליה: חמורך אצלי! משך זה לא קנה זה, משך זה לא קנה זה! אלא כל אחד ואחד נקנה בגופו.

הלכה ב' מתני' ביצד? משך ממונו פרות ולא נתן לו מעות – אינו יכול לחזור. נתן לו מעות ולא משך לו פרות – יכול לחזור בו. אבל אמרו: מי שפרע מאנשי דור המבול – עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדבורו.

[דף ט"ו ע"א]

רבי שמעון אומר: כל שתכסף בידו – ידו על העליונה.

גמרא אמר רבי אהא: (בראשית ו, יג) כתיב כי מלאה הארץ חמס מפניהם. ומה היה חמסן? הנה בר נש נפיק טעין קופה מלאה תורמוסין, והיו מתפוננין ונותלין פחות משוה פרוטה – דבר שאינו יוצא בדינרין.

אמר רבי הויה בר ווה: רבה (שם ו, ה), רבה (שם יח, כ). כמעשי אילו כך מעשי אילו.

אמר רבי חנינה: הלכה ברבי שמעון. ולא אמרין לה לכל אפין. רב ירמיה בשם רב: מעשה היה והורה רבי ברבי שמעון.

רבי הויה בר יוסף יתב דינר למלחא, חזר ביה תהוא, אמר: לא ידע דכבר התבון מנלא גו שקיה דתהוא גברא? מי שפרע מאנשי דור המבול עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדבורו.

חד בר נש יתב דינרין למטכסה, חזר ביה, אתא עובדא קומי רבי הויה בר יוסף ורבי יוחנן. רבי הויה בר יוסף אמר: או יתן לו כדי עירבוננו, או ימסור אותו למי שפרע. ורבי יוחנן אמר: או יתן לו כל מקחו, או ימסור אותו למי שפרע.

רבי לא אָמר: עירבון הוּה.

רבי זירא אָמר: מקצת דמים נתן לו.

מוֹדָה רבי הוּיָה בר יוסף לרבי יוחנן, בְּמַקַּח שְׂאִין דְּרַבּוּ לִיקְנוֹת חֲצִיין, כְּגוֹן פְּרָה וְטִלִית.

רבי יעקב בר אידי, רבי אָבְהוּ בְּשֵׁם רבי יוחנן: טַבְעַת – אִין בְּהַ מְשׁוּם עִירְבוֹן.

כַּל הַנּוֹשֵׂא וְנֹתֵן בְּדָבָרִים – אִין מוֹסְרִין אוֹתוֹ לְמוֹ שְׁפָרַע.

רבי יעקב בר זבדי, רבי אָבְהוּ בְּשֵׁם רבי יוחנן: אָמַר לִיתֵן מִתְּנָה לְחִבְרֹוּ וּבִיקֵשׁ לְחֹזֵר בּוּ –

[דף ט"ו ע"ב]

חֹזֵר. אָמַר, בְּשִׁעָה שְׂאֵמַר, צְרִיךְ לוֹמַר בְּדַעַת גְּמוּרָה. מִבְּתַר כֵּן אִין חֹזֵר בִּיהַ, לָא חֹזֵר בִּיהַ.

הֵדָא דְתִימַר כְּעָנִי, אָכַל כְּעָשִׂיר – נַעֲשֶׂה נְדָר.

רַב מְפַקֵּד לְשִׁמּוּשֵׁיהַ: אִימַת דְּנִימַר לָךְ תִּתֵּן מִתְּנָה לְכַר נֶשֶׁה, אִין הוּהַ מְסַכֵּן – תַּב לִיהַ מִיַּד. וְאִין עֵתִיר

– אִימְלִיךְ כִּי תִנְיִינֹת.

רַבֵּן יוֹחָנָן וְהַב דִּינְרִין לְקָרִיבֵי עַל מִשְׁחָה. יָקַר מִשְׁחָה. אֵתָא שְׂאֵל לְרַבִּי יַצְאִי. אָמַר לִיהַ: מִדְּבַר תּוֹרָה

מְעוֹת קוֹנִין, וְלָמָּה אָמְרוּ אִין קוֹנִין? שְׂלֵא יֵאמַר לוֹ נְשָׂרְפוּ חֵיטִיד כְּעֵלְיָהּ.

רבי שְׂמוּאֵל בר סוֹסְרֵטָאִי בְּשֵׁם רבי אָבְהוּ: אִם אָמַר לוֹ נְשָׂרְפוּ חֵיטִיד כְּעֵלְיָהּ – נֶאֱמָן.

רבי יִצְחָק מְקוֹשֵׁי: מַה גַּן כְּיִמִּין? אִם בְּשִׁקְנוֹ לוֹ מְעוֹתֵיו – שְׂלוֹ נְשָׂרְפוּ! וְאִי לֹא קָנוּ לוֹ מְעוֹתֵיו – שֶׁל זֶה

נְשָׂרְפוּ!

רבי סימוֹן בְּשֵׁם רבי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי: בַּר נֶשׁ דִּיהַב לְחִבְרִיָּה עֲשָׂרָה דִּינָרִין. אָמַר לִיהַ: "אִית לִי גִבָּה מְאֹד

דִּינָרִין מִהֲדִין בִּיתָא" – שְׂרִי. "מִהֲדִין כְּרָמָא" – אָסוּר.

מַה בֵּין כֶּרֶם לְבֵיתָה? בֵּית – אִינֹו מְצִי לִיפּוּל. כֶּרֶם – מְצִי לִיפּוּל.

אָמַר רבי יוֹסִי: אֵת שְׂמַע מִינְהַ, בַּר נֶשׁ דִּיהַב לְחִבְרִיָּה עֲשָׂרָה דִּינָרִין, אָמַר לִיהַ: כְּמִנַּת דְּתִיקוּם לִי כְּהוֹן

מְאֹד גְּרָבִין, מִכִּיּוֹן שְׂשַׁלַּח יָדוֹ בְּהוֹן – צְרִיךְ לְהַעֲמִיד לוֹ מִקְחוֹ.

רבי שְׂמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר:

[דף ט"ז ע"א]

(ויקרא כה, יד) או קנה מינד עמיתך – מינד עמיתך את צריך משיכה, אין את צריך משיכה מינד העכו"ם.

על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש לאיזה דבר מוכרין אותו למי שפרע? אומר רבי יוסי בי רבי בון: ותניא כהני תנאה דתני: הנושא ונתנתן בדברים – אין מוכרין אותו למי שפרע.

הלכה ג' מתני' האונאה – ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע. שתות למקה. עד כתי מתר לתחזיר? עד כדי שיראה לתגר או לקרבו.

הורה רבי טרפון בלוד: ההוניה – שמונת כסף לסלע, שליש למקה, ושמוח תגרי לוד. אומר להם: מתר לתחזיר כל היום! אומר: יניח לנו רבי טרפון את מקומנו! ותזרו לדברי חכמים.

אחד הלוקח ואחד המוכר יש להן הוניה.

כשם שהוניה להדיוט, כך הוניה לתגר. רבי יהודה אומר: אין לתגר הוניה.

מי שהטל עליו – ידו העליונה, שהוא אומר לו: תן לי את מעותי, או תן לי מה שהוניתני.

גמרא רב אמר: שיעור הוא. רבי יוחנן אומר: לית הוא שיעורא.

רב אמר: כל הנושא ונתנתן במנת שאין לו אונאה – יש לו אונאה.

[דף ט"ז ע"ב]

תני רבי לוי: האונאה – פרוטה. והאונאה פרוטה? אלא האונאה עצמה מהו.

תני: נקנה המקח – חזר לו הוניה; דברי רבי יהודה הנשיא. רבי יוחנן אומר: בטל מקחו.

כהנא בעא קומי רב: בשעה שהמוכר מתאונה – מתאונה עד חומש. בשעה שהלוקח מתאונה – מתאונה עד שתות! אומר ליה: היא הוניתו ומצטרפין עד שתות.

מכר לו שנה חמשה בששה. וכל מימר ליה חד דינר איגרת, סב דינר!

אמר רבי זירא: וכל מימר ליה לית אגרי דיהון בריתא אמרין פלוני איגתה. ואית דבעי מימר, וכל מימר ליה לית הוא יקרי מלבוש בחמשה דינרין.

רבי יוחנן רבי אלעזר ורבי הושעיה אמרי: מה טעמא דאהו תנייא ידע אגא דלא הוות מיקמתי תבא אלא המשה דינרין, על הוות דחיק ליה יהבי אשתה דינרין, סב דידך ורב דידי.

מכר לו שוה המשה בששה, לא הספיק לישא וליתן עד שהוקיר משבע. רבי יעקב בר אידי רבי אבהו בשם רבי יוחנן: בשם שבטל (מקח) מאצל זה כך בטל מזה.

[דף י"ז ע"א]

תמן תנינן: ארבע מידות במוכרין. מכר לו הטין יפות ונמצאו רעות – לוקח יכול לחזור בו. רעות ונמצאו יפות – מוכר יכול לחזור בו.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: ותנייא בהו תנא: הנושא והנותן בדברים – אין מוסרין אותו למי שפירע.

הלכה ד' מתני' וכמה תהא הסלע חסרה ולא יהא כה הונניה? רבי מאיר אומר: ארבעה איסורות, מאיפסר לדינר. רבי יהודה אומר: ארבעה פנדיונות, מפנדיון לדינר. רבי שמעון אומר: שמונה פנדיונות, משני פנדיונין לדינר.

גמרא תני: יותר מיפן – מוציאיה בשוה סלע עד שקל. דינר – עד רובע. פחות מיפן, אפילו הוא פאיסר – אין יכול להוציאה.

היתה יוצא על אסימון בסלע, ועל המטבע בשקל. על אסימון בשקל, ועל המטבע בסלע – אין לו אלא צורת המטבע.

לא ותנה לא להרם ולא להרג, מפני שמרמין בה את אחרים, אלא נוקבה ותולה בצואר בנו. כמה דברים אמורים? בדינרין ובסלעין. אבל בדינר זהב ובמטבעות נחושת – מוציאין בשוייהן.

בשם שמוציאין לחולין – כך מוציאין למעשר שני, ובלבד שלא יתכוין להוציאן.

הלכה ה' מתני' עד אימתי מתר החזיר בפרקים? עד כדי שיראה לשלחני. ובכפרין – עד ערבי שבתות. אם היה מכירה – אפילו לאחר שנים עשר חדש מקבלה הימנו.

[דף י"ז ע"ב]

ואין לו עליו אלא תרעומת. ונותנה למעשר שני ואינו הושש, שאינו אלא נפש רעה.

ההונניה – ארבעה בסף, והטענה – שתי בסף. והחזירה – שוה פרוטה.

חמש פרוטות הן: ההודייה – שנה פרוטה. והאשה מתקדשת בשנה פרוטה. הנהגה שנה פרוטה מן ההקדש – מעל. המוצא שנה פרוטה – חיב להכריז. הגזל את חברו שנה פרוטה ונשבע לו – יולכנו אחריו אפלו למדי.

חמשה חמשין הן: האוכל תרומה, ותרומת מעשר, ותרומת מעשר של דמאי, החלה, ופפורין – מוסף חמש. הפודה נטע רבעי, ומעשר שני שלו – מוסף חמש. הפודה הקדישו – מוסף חמש. והנהגה בשנה פרוטה מן ההקדש – מוסף חמש. והגזל את חברו שנה פרוטה ונשבע לו – מוסף חמש.

גמרא חזקיה אומר: לצרפה בירושלם – מצרפה ביפה. בא לחללה בגבולין – מחללה ברעה.

והתנינן: בורר היפה שבהן ומחללן עליה. ויבור הרעה ויעשה אותה! אומר: שגייא היא הכא שפכר הוכח בו מעשר שני.

נותנה למעשר שני, ואינו חושש שאינה אלא נפש רעה.

יעקב בר זבדי, רבי יוחנן בשם רבי סימון: וכל מעשר שני שאין בקרנו שנה פרוטה – אין מוסף חמש.

רבי יוחנן בשם רבי ינאי: כל מעשר שני שאין בהומשו שנה פרוטה – אין מוסף חמש.

אית מתנייתא מסייעא לדון ואית מתנייתא מסייעא לדון. דתני: מפעשורו – פרט לפחות משנה פרוטה. תדא אמרה: עד שיהא בקרנו שנה פרוטה.

תניי הורן תני: מפעשורו חמישיתיו – פרט לפחות משנה פרוטה. תדא אמרה: עד שיהא בהומשו שנה פרוטה.

אמר רבין בר מרל: מתנייתא לא כההן ולא כההן, דתנינן: חמשה פרוטות הן, ולא תנינן עד שיהא בקרבנו שנה פרוטה. ותנינן: חמשה חמשין הן, ולא תנינן עד שיהא בהומשו שנה פרוטה.

[דף י"ח ע"א]

הלכה ו' מתני' ואילו דברים שאין להם הונגיה: העבדים, והשטרות, והפרקעות, וההקדשות. אין בהן לא תשלומי כפל, ולא תשלומי ארבעה וחמשה. שומר חנם אינו נשבע. ונושא שכר אינו משלם.

רבי שמעון אומר: קדשים שהוא חיב באחריותן – יש להן הונגיה. ושאינו חיב באחריותן – אין להן הונגיה.

רבי יהודה אומר: אף ספר תורה, ובהמה ומרגלית – אין להן הונגיה. אמרו לו: לא אמרו אלא את אילו.

גמרא תני, רבי יודה אומר: אף ספר תורה בהמה ומרגלית – אין להן אונגאה. ספר תורה – אין קין לדמיו. בהמה ומרגלית – צריכין לזונגם. אמרו לו: והלא הכל אדם רוצה לזונג!

תני, רבי יהודה קין בתירה אומר: סייף וסוס ותרים במלקמה – אין להן הונגיה.

הלכה ז' מתני' בשם שהונגיה במקח וממכר – קד הונגיה בדברים.

לא יאמר לו: "בכמה הפך זה", והוא אינו רוצה לקח.

אם היה בעל תשובה – לא יאמר לו: "זכר מעשיך הראשונים".

אם הוא בן גרים – לא יאמר לו: "זכר מה היו מעשה אבותיך", שנאמר (שמות כב): וְגַר לֹא תִזְנֶה וְלֹא תִלְחָצְנֶנּוּ, כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.

אין מערבין פרות בפרות, אפלו חדשים בחדשים, ואין צריך לומר חדשים בישנים.

באמת, בין התירו לערב קשה ברך, מפני שהוא משביחו.

אין מערבין שמרי יין ביין, אבל נותן לו את שמריו.

מי שנתערב מים ביינו – לא ימכרנו בחנות אלא אם בן הודיעו. ולא לתגר אף על פי שהוא מודיעו, שאינו אלא לרמות בו.

מקום שנהגו להטיל מים ביין – ישילו.

התגר נוטל מהמש גרנות, ונותן לתוך מגורה אחת. מהמש גתות, ונותן לתוך פיטם אחד, ובלבד שלא יתכוון לערב.

רבי יהודה אומר: לא יחלק החנוני קליות ואגוזין לתניקות, מפני שהוא מרגילן לבוא אצלו. והכמים מותרין.

ולא יפחת את השער. והכמים אומרים: זכור לטוב.

לא יבר את הגריסין; כדברי אבא שאול. והכמים מתירין. ומודין שלא יבור על פי המגורה, שאינו אלא כגונב את העין.

ואין מפרקסין לא את האדם ולא את בהמה ולא את הכלים.

גמרא רבי אבדימא מלחא הוה מפתר כרדוותיה. אמר ליה יעקב בר אחא: והתנינן: אין מפרקסין! מילתיה אמרה: שיש פירקום באוכלין.

רבי זירא הוה עסק בהדא ביתנא, אתא גבי רבי אבהו, אמר ליה: מה אנא משפחה עיבדתיה? אמר ליה: איזיל עביד מה דאת ידע.

רבי אבהו הוה עסיק באילין לסמיא, אתא שאל לרבי יוסי בן הנינה, אמר ליה: מנן באילין לסמיא? אמר ליה: איזיל עביד מה דאת ידע.

רבה שקר טהר.

[דף י"ח ע"ב]

תנא רבי יעקב עמוסנייא: מהו "אין מפרקסין"? דלא יימא ליה: "צור גרמך".

הדרו עלה פרק הבסח

פרק המישי

הלכה א' מתני' אי זהו נשף ואי זהו תרבית. איזהו נשף? המלוח סלע בהמשה דינרין, וסאתים חטים בשלש, מפני שהוא נושף.

ואיזהו תרבית? המרבה בפרות. ביצד? לקח הימנו חטים מדינר זהב הכור, וכן השער. עמדו חטים בשלשים דינר, אמר לו: "תן לי חטאי שאני מוכרן ולוקח אני בהן זיו". אמר לו: "הרי חטיך עשויות עלי בשלשים דינר, והרי לך אצלי בהן זיו" וזיו אין לו.

המלוח את חברו – לא ידור בהצרו הנם, ולא ישכר ממנו בפחות, מפני שהוא רבית.

גמרא אמר רבי ינאי: זהו רבית שיוצא בדינין.

בעי קומי רבי יוחנן: רבית מהו שיצא בדינין? אמר לו: אם מוזל, אין אנו מניחין לגדולי ארץ ישראל כלום! מודי רבי יוחנן, שאין שטר זקק לחבירו. מודה רבי יוחנן: שאם היה השטר קיים – דמגבין ליה. אי זהו תרבות? תני: ישראל שהלךה בריבית לישראל – אינו גובה לו (לא) את הקרן ולא את הריבית; דברי רבי מאיר. והקמים אומרים: גובה את הקרן ולא את הריבית.

[דף י"ט ע"א]

פתיב (ויקרא כה, לו): את כסף לא תתן לו בנשך. אין לי אלא נשך בכסף, וריבית באוכל. נשך באוכל וריבית בכסף מניין? תלמוד לומר: אל תקח מאתו נשך ותרבית. הקיש נשך לתרבות ותרבות לנשך. מה נשך – כסף, אף תרבות – כסף. מה תרבות – אוכל, אף נשך – אוכל. לקח ממנו חטים. אמר רבי בא בר בהנא: השער שהוא יפה לעולם. פחות מיכן – ווי לזבנא, יותר מיכן – ווי למזבנה.

אמר לו: תן לי היטוי שאני מוכרן. במה קנה! רב נחמן בר יעקב סבר מימר: תייב להעמיד לחבירו. המלוה את חבירו. חד בר נש אשאל לחבריה דינרין, אשרוניה גו ביתיה. אמר ליה: הב לי אגר ביתי. אמר ליה הב לי דינרין! אתא עובדא קומי רבי בא בר מינא. אמר ליה, וקום ליה מה דהוה חמי מישרי?

תני: יש דברים שהן רבית ומותרין. ביצד? לוקח אדם שטרות חברו בפחות, ומלוותו של חבירו בפחות, ואינו חושש משום רבית. ויש דברים שאינן רבית, ואסורין משום הערמית רבית.

[דף י"ט ע"ב]

ביצד? קיבל הימינו שדה בעשרה פור היטין, ואמר לו: תן לי סלע אחד! אמר לו: אין לי אלא פור אחד היטין מול לך, וחור ולקח ממנו בעשרים וארבע – אין זה רבית, אבל אסור משום הערמית רבית. אמר ליה: לית את צריה, והב אגר גלים. או אגר הכתפין אקולי, וסב דינר. רבי לא אמר: בנותן לו שכר רגלו. ורבי זירא אמר: נעשה כמישפיר לו דירה ביוקר.

הלכה ב' מתני' מרבין על השכר, ואין מרבין על המכר. ביצד? השפיר לו את החצר, ואמר לו: "אם מעכשיו אתה נותן לי – הרי הוא לך בעשר סלעים לשנה, ואם של חדש בחדש – בסלע לחדש" – מתר.

מכר לו את השדה, ואמר לו: "אם מעכשיו אתה נותן לי – הרי היא לך באלף זוז, ואם לגרן – בשנים עשר מנה" – אסור.

מכר לו את השדה, ונתן לו מקצת דמים, ואמר לו: "אימתי שתרצה הבא מעות ומל את שלך" – אסור.

הלזהו על שדהו, ואמר לו: "אם אתה נותן לי מבאן ועד שלש שנים – הרי היא שלי" – הרי היא שלו. וקדו הנה בייתום בן זונין עושה על פי חכמים.

[דף ב' ע"א]

גמרא תני: המוכר שדה לחבירו, ואמר לו: "על מנת שאהא ביה ארים". "על מנת שאהא ביה שותף". "על מנת שהמעשרות שלי". "על מנת שבשמתמכרנה, לא תמכרנה אלא לי". "שכל זמן שאני רוצה, נותן דמיה ונזמלה" – מותר.

היה חייב לו מעות וכתב לו שדהו במכר, כל זמן שהמוכר אוכל פירות – מותר. כל זמן שהלוקח אוכל פירות – אסור. רבי יודה אומר: בין קד ובין קד – מותר.

אמר רבי יודה: קד הנה בייתום בן זונין עושה על פי חכמים. אמרו לו: מישם ראוייה? מוכר אוכל פירות הנה.

רבי יוחנן ורבי לעזר ורבי הושעיה אמרי: מנתי ערי הומה למד רבי יהודה. דתני: שנה האמורה בתורה ערי הומה – הרי הן כמין רבית ואינה רבית.

תני הורן תני: הרי זו רבית, אלא שהתירה התורה. מאן דמר הרי זו כמין רבית ואינה רבית – רבי מאיר. מאן דמר הרי זו רבית אלא שהתורה התירה – רבי יודה.

אמר רבי אדי: כד סלקית מגלותא, אשבחית עובדא קומי רבי אמי. הרי זו כמין רבית ואינה רבית.

אמר רבי הורן: לא אמרו אלא, זו רבית שהתורה התירה. כאן – התורה התירה, הא במקום אחר – לא! אפילו בן לא אשגח.

רבי אמי אמר: בייתא עם דיירא דאיר.

[דף כ' ע"ב]

הלכה ג' מתני' אינ מושיבין חנוני למחצית שֶׁכֶר. לא יתן מעות לקח בהן פירות למחצית שֶׁכֶר, אֵלָא אם בן נותן לו שֶׁכֶר כְּפּוֹעֵל בְּטַל. אינ מושיבין תְּרַנְגוּלִין לְמַחְצָה, ואינ שְׂמִין עֲגָלִים וּמִיָּחִים לְמַחְצָה, אֵלָא אם בן נתן לו שֶׁכֶר עֵמֶל וּמְזוּנֹת. אֲבָל מְקַבְּלִין עֲגָלִים וּמִיָּחִים לְמַחְצָה, וּמְגַדְּלִין אוֹתָן עַד שְׁיֵהוּ שְׁלִשִׁין. וְחִמּוּר, עַד שְׁתֵּהָא מוֹעֲנַת:

גמרא חד בר נש אשאל לחבריה דיגריה, אמר ליה: סב שני דיגריין אגרה, ומה דינו עבדין – די לי וליך.

תני: הנותן מעות לחבירו לקח בהן פירות למחצית, ואמר לא לקחתי – אין לו עליו אלא תרעומת. ואם ידוע שלקח – הרי זה מוציא מפניו על כרחו.

הנותן מעות לחבירו לקח בהן פירות למחצית שֶׁכֶר, רצה אהד מהו לישנן – חבירו מעכב על ידו. אם היה ערב שביעית – אין חבירו מעכב על ידו, שישניהו על מנת בן לקחום.

הנותן מעות לחבירו לקח בהן פירות למחצית שֶׁכֶר, אם אמר: הא לך מנה שאינו יכול לעמוד בפירוט – הרי זה אסור. רצה פירות מוקירין – הרי זה מותר.

הנותן מעות לחבירו לקח בהן פירות למחצית שֶׁכֶר – רשאי תלוך לקח מאתו חמין. כשמוכר – לא ימכור שנים באחת, אלא מוכר זה ראשון וזה אחרון.

הנותן מעות לחבירו לקח בהן פירות למחצית שֶׁכֶר – רשאי לקח מכל מין שיירצה. לא יקח לו בהן פסות ועצים.

אמר רבי יצחק: תדא אמרה: המכיל פים חבירו – אין לו עליו אלא תרעומת.

[דף כ"א ע"א]

המכיל שדה חבירו – חייב לשפות לו. המכיל ספינת חבירו וחנות חבירו מהו?

המוליד פירות ממקום הזול למקום היוקר, אמר לחבירו: "תנם לי ואני נותן לך כדרך שאתה נותן למקום פלוני", אם באחריות הנותן – אסור, ותלוך – מותר.

מסכת חלין פרק ראשון

א. הכל כשרין לשחוט, אפלו כותי, אפלו ישראל ערל, ואפלו ישראל שהמיר דתו לעבודת כוכבים. שחיטת עובד כוכבים - הרי זו פסולה. ושחיטת הקוף - הרי זו פסולה; שנאמר (דברים יב, כא): "וזבחת ואכלת" - לא שזבח העובד כוכבים, ולא שזבח הקוף, ולא שזבחה מאליה. ישראל ששחט ומרק עובד כוכבים שחיטה על ידיו - שחיטתו פסולה. שחט בה שנים או רב שנים - שחיטתו כשרה. עובד כוכבים ששחט ומרק ישראל שחיטה על ידיו - שחיטתו כשרה. שחט בה דבר שאינו עושה אותו טרפה, וישראל בא וגומרה - מתרת באכילה. ישראל ועובד כוכבים שהיו אוזנין בסכין ושוחטין, אפלו אחד מלמעלה ואחד מלמטה - שחיטתן כשרה.

ב. וכן סומא שידוע לשחוט - שחיטתו כשרה. קטן שידוע לשחוט - שחיטתו כשרה. לעולם שוחטין: בין ביום ובין בלילה, בין בספינה בין בראש הגג. בכל שוחטין: אפלו בצור, אפלו בזכוכית, אפלו בקרומית של קנה. בכל שוחטין: בין בדבר המתקרב בקרקע, ובין בתלוש מן הקרקע, בין שהעביר סכין על גבי צואר, ובין שהעביר צואר על גבי סכין ושחט - שחיטתו כשרה.

ג. המרגיל לעור ושחט - שחיטתו כשרה. שן תלושה או צפרן תלושה - שוחטין בה. מגל קציר כדרך הליכתה: בית שמאי פוסלין, ובית הלל מכשירין. אם החליקו שניה - הרי זו פסכין. תחב סכין בארץ, באטלס, ושחט בה - שחיטתו פסולה. סכין שיש בה פגימות פגימות - הרי זו כמגרה.

אם יש בין פגימה לחכרתה, כמלא שנים בצנאר - שחיטתו כשרה. אין בה אלא פגימה אחת, אם היתה מסכסכת ושוחטת - כשרה. אם חונקת - פסולה.

ד. זרק את הסכין ואת הפגיון, ושחט - שחיטתו כשרה. משום רבי נתן אמרו: כדרך הליכתה - כשרה. ושלא כדרך הליכתה - פסולה.

ה. מצות שחיטה: מוליך ומביא. הוליך ולא הביא, או הביא ולא הוליך - כשרה. ובלבד שיהא בסכין כדי הולכה והובאה. אם הוליך והביא, אף על פי שאין בסכין מלא שנים בצנאר - שחיטתו כשרה.

ו. מצות שחיטה: מן הטבעת ועד הראה. מגרמת - פסולה. רבי חנניה בן אנטיגוס מכשיר. שיר בה כחוט השערה סמוך לראש, מקף את בלה - כשרה. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: אם היה רבה מקף כלבנה - כשרה. כל הצנאר כשר לשחיטה.

ז. שחטה מלמעלה - שחיטתו כשרה. מלמטה ומן הצדדין - שחיטתו פסולה. ומן הערף - כשר למליקה. מלק מלמעלה - מליקתו כשרה. מלמטה מן הצדדין - מליקתו פסולה. שחיטה בכלי, מליקה ביד. נמצאת אומר: כשר בשחיטה - פסול במליקה. כשר במליקה - פסול בשחיטה. שחיטת העוף בפנים - פסולה, ומליקה - כשרה. מליקת העוף בחוץ - פסולה, ושחיטה - כשרה. נמצאת אומר: מקום כשר בשחיטה - פסול במליקה. מקום כשר במליקה - פסול בשחיטה.

ח. דם חטאת בהמה למעלה, ודם כל הזבחים למטה. נמצאת אומר: כשר בחטאת - פסול בכל הזבחים. כשר בכל

הטבעת יהיה במקום אחד כהקף הלבנה שהוא כאחד.

1 הלבנה קדם שהיא מלאה, נראית כמו שהיא מקפת איזה שטח. ואומרת ההלכה בתוספתא: שצריך שרוב הנשחט בתוך

הזבחים - פסול בחטאת. כשר במזבח החיצון - פסול במזבח פנימי. כשר במזבח פנימי - פסול במזבח חיצון. כשר באלים - פסול בכבשים. כשר בכבשים - פסול באלים. הפלגיס² - בזה ובזה פסול.

ט. כשר בפרה - פסול בעגלה. פסול בפרה - כשר בעגלה. עבודה - פוסלת בזה ובזה. בני יונה - משיעלעלו³ או עד שיעהיבו. תורין - משיעפריחו. אפלו הן זקנים. נמצאת אומר: כשר בתורין - פסול בבני יונה. כשר בבני יונה - פסול בתורין.

י. כהנים, משיביאו שתי שערות, ואפלו הן זקנים - כשרים, והמום פוסל בהם. הלויים, מכן שלשים שנה ועד בן חמשים שנה - כשרים, ואין המום פוסל בהם. נמצאת אומר: כשר בכהנים - פסול בלויים. כשר בלויים - פסול בכהנים. במה דברים אמורים? באהל מועד שבמדבר! אבל בבית עולמים - אין הלויים נפסלין, אלא בקול. כשר בכהן גדול - פסול בכהן הדיוט. כשר בכהן הדיוט - פסול בכהן גדול. כשר בבגדי זהב - פסול בבגדי לבן. כשר בבגדי לבן - פסול בבגדי זהב.

יא. מנורה, אין כשרה אלא מן העשת. עשאה מן הגרוטאות - פסולה. ומשאר מיני מתכות - כשרה. חצוצרות, אינה כשרה אלא מן הכסף. עשאה מן הגרוטאות - כשרה. משאר מיני מתכות - פסולה. נמצאת אומר: פסול במנורה - כשר בחצוצרות. פסול בחצוצרות - כשר במנורה.

יב. אויר כלי חרס - טמא, וגבו טהור. אויר כל הכלים - טהור, וגבו טמא. נמצאת אומר: טהור בכלי חרס - טמא בכל הכלים. טמא בכל הכלים - טהור בכלי חרס. פשוטי כלי עץ טהורין, וגולמיהן טמאין. פשוטי כלי מתכות טמאין, וגולמיהן טהורין. נמצאת אומר: טהור בכלי עץ - טמא בכלי מתכות. טהור בכלי מתכות - טמא בכלי עץ. והמביא ארונות ותנורין, ספלין וכלי חרס, מחוצה לארץ עד שלא הוסקו - טמאין משום ארץ העמים, וטהורין משום כלי חרס. משהוסקו - טמאין משום כלי חרס וטהורין משום ארץ העמים. נמצאת אומר: בשעה שטמאין משום ארץ העמים - טהורין משום כלי חרס. וטהורין משום ארץ העמים - טמאין משום כלי חרס. טהורין משום ארץ העמים⁴, טמא ביבשה - טהור ברטב. גרעין⁵ - טמא ברטב וטהורה ביבשה. נמצאת אומר: טהור ביבשה - טמא ברטב, טהור ברטב - טמא ביבשה. שקדים המרים, קטנים - חיבין. גדולי - פטורין. ומתוקין, גדולים - חיבין. קטנים - פטורין. נמצאת אומר: חיב בשקדים המרים - פטור במתוקין. חיב במתוקין - פטור במרים.

יג. כשר בגט - פסול בפרוזבול. כשר בפרוזבול - פסול בגט. כשר באשה - פסול ביבמה. כשר ביבמה - פסול באשה. כשר בגרושה - פסול בחלוצה. כשר בחלוצה - פסול בגרושה.

יד. בכל מקום שיש תקיעה - אין הבדלה. וכל מקום שיש הבדלה - אין תקיעה. ביום טוב שחל להיות ערב שבת - תקעין ולא

עקץ. וכשהוא יבש הוא מצטרף, דחשיב נגמר, וחזי לאכילה עם התמרה.
⁵ גרעין של תמרה לחה ראוי למוץ אותה, ומצטרף עם האכל והוא טמא.

² בן י"ג חדש.
³ כששומטים ממנו נוצה בא דם.
⁴ בגרגיר של ענבים ותמרים יש "חוחם" שחוחם את נקב הפרי ובראש החוחם -

מבדילין. אחר שבת - מבדילין ולא תוקעין. כיצד תוקע? תוקע פשוטה אחת ולא מריע.

מסכת חלין פרק שני

א. השוחט שני חצאין בעוף - שחיטתו פסולה, ואין צריך לומר שני חצאין בבהמה. רבי יהודה פוסל לעולם, עד שישחט את הושט ושני הורדיין. שחט חצי גרגרת בעוף, ושהה כדי שחיטה, ואחר כך שחט את כלה - שחיטתו כשרה. אחד או רוב אחד בעוף, אף על פי שהיא לזמן מרבה - שחיטתו כשרה. היה שוחט וחתך את הראש בבת אחת, אם נתכונן לכן - שחיטתו פסולה. ואם לאו - שחיטתו כשרה. שחט את הושט, ואחר כך נשמטה הגרגרת - שחיטתו כשרה. נשמטה הגרגרת, ואחר כך שחט את הושט - שחיטתו פסולה. שחט את הושט, ונמצא הגרגרת שמוטה, ספק עד שלא נשחטה ספק משונשחטה, זה היה מעשה ובאו ושאלו חכמים, ואמרו: כל ספק שמוטה פסולה.

ב. נגנבה תרנגולתו ובא ומצאה שחוטה, נגנבה בהמתו ובא ומצאה שחוטה; רבי חנניה בנו של רבי יוסי הגלילי פוסל, ורבי יהודה מכשיר. אמר רבי: נראין דברי חנניה בנו של רבי יוסי הגלילי, בשמצאה בתוך הבית. ודברי רבי יהודה בשמצאה באשפה. המוצא תרנגולת שחוטה בשוק, וכן מי שנתן תרנגולת לאחד מן השוק לשחוט, ואינו יודע מה טיבו - הולכין אחר הרב. נפלה סכין ושחטה, או שדרס עליה ושחטה, או שטבחה מאליה - נבלה ומטמאה במשא. היה שוחט והרתית, או שעף, או שדחה חברו, או שדחתו הרוח, או שנפלה סכין מידו והגביהה, או שנפלה קרן טליתו והגביהה, ושהה כדי שחיטה אחרת - פסולה. רבי שמעון אומר: כדי בקור בהמה אחרת. שחט את הושט, ושהה כדי שחיטה, ואחר כך פסק את הושט, או שהחליד את הסכין תחת הושט ופסקו, או שהחליד את הסכין תחת שתיקו ופסקו. רבי ישכב

אומר: נבלה ומטמאה במשא. רבי עקיבא אומר: טרפה ושחיטתה מטהרתה. אמר לו רבי ישכב: אי אתה זכור, שהיה רבי יהושע שונה - כל שנתנבלה בשחיטתה - נבלה ומטמאה במשא; קדם לשחיטתה - טרפה ושחיטתה מטהרתה! חזר רבי עקיבא להיות שונה כדברי רבי ישכב. שחט מעוטו של ושת, ושהה כדי שחיטה, ואחר כך שחט את שניהם, או שנקב הושט ואחר כך שחט את שניהם - טרפה, ושחיטתה מטהרתה.

ג. רבי שמעון אומר משום רבי אליעזר: השוחט בלילה, ובשחר עמד ומצא כתלים מלאים דם - כשרה, בידוע שזנקה! רבי יוסי אומר: רבי מאיר היה אומר - אם הגיעה בשעת שחיטה - כשרה. רבי אליעזר ברבי יוסי אומר משמו: הרופפת בעיניה, והמוציאה רעי בשעת שחיטה - כשרה. פשטה ידיה ולא החזירה - פסולה, שאינה אלא כהוצאת נפש. וברגל, פשטה ולא החזירה, החזירה ולא פשטה - כשרה. במה דברים אמורים? בדקה! אבל בגסה, בין ביד ובין ברגל, פשטה ולא החזירה, החזירה ולא פשטה - כשרה. במה דברים אמורים? בבהמה, אבל בעוף, אפלו לא כשכשה אלא בראש גפה, ובראש זנבה - כשרה.

ד. השוחט את הבהמה לזרק את דמה לעבודת כוכבים, ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים - הרי זה בשר זכחי מתים. אם מששחטה, וזרק את דמה לעבודת כוכבים, והקטיר חלבה לעבודת כוכבים - זה היה מעשה בקסרי, ובאו ושאלו את חכמים, ולא אמרו לא אסור ולא התיר. השוחט בעזרה בהמה חיה ועופות טמאין - אסורין בהנאה. ואין צריך לומר באכילה. בהמה חיה ועופות טהורין - מתריין בהנאה. השוחט את הטרפה, וכן השוחט ונמצאת טרפה, רבי מאיר אוסר בהנאה, ורבי שמעון מתיר בהנאה. השוחט לרפואה, לאכילת עובד כוכבים, ולאכילת כלבים - אסור בהנאה. השוחט ונתנבלה בידו, והנחוחר והמעקר,

שְׁחִיטָה עוֹבֵד כּוֹכְבִים - מִתָּר בְּהִנָּאָה. הַשׁוֹחֵט בְּעֶזְרַת נְשִׁים בְּהִמָּה חַיָּה וְעוֹפּוֹת טְהוֹרִין - מִתָּרִין בְּאֲכִילָהּ, וְאִין צְרִיךְ לּוֹמַר בְּהִנָּאָה.

ה. רבי מאיר אומר: "טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם" (קהלת ת, ה) - טוב מזה ומזה שלא תדור כל עקר. רבי יהודה אומר: טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם. טוב מזה ומזה - מביא כבשתו לעזרה, וסומך עליה ושוחט.

ו. השוחט לשם חמה, לשם לבנה, לשם כוכבים, לשם מזלות, לשם מיכאל שר צבא הגדול, ולשום שלשול קטן - הרי זה בשר זבחי מתים. אין שוחטין: לא לתוך מים, ולא לתוך נהרות, ולא לתוך מים עכורין. אבל שוחט לתוך אגן של מים. ובספינה, על גבי כלים. ואם אין לו מקום בספינה - שוחט לתוך הים. ואם אין רוצה לטנף את ביתו - שוחט לתוך כלי, או לתוך גומא. ובשוק לא יעשה כן, מפני שעושה את חקי העובדי כוכבים. אם עשה כן - צריך בדיקה. בשר שנמצא ביד עובד כוכבים - מתר בהנאה. ביד המין - אסור בהנאה. היוצא מבית המין - הרי זה בשר זבחי מתים, מפני שאמר: שחיטת המין לעבודת כוכבים! ופתן - פת עובדי כוכבים. וינים - יין נסך. ופירותיהן - טבלים. וספריהן - ספרי קוסמין. וכניהם - ממזרים. ואין מוכרין להם, ואין לוקחים מהם, ואין נושאים מהם, ואין נוהגין להם, אין מלמדין את בניהם אמנות, ואין מתרפאים מהן, לא רפוי ממון ולא רפוי נפשות. מעשה ברבי אליעזר בן דמא בן אחותו של רבי ישמעאל שהכישו נחש, וכא יעקב איש כפר סכניא לרפאותו, ולא הניחו רבי ישמעאל, אומר לו: אי אתה רשאי בן דמא. אומר לו: אני אביא לך ראיה שירפאני, ולא הספיק להביא ראיה עד שמת. אומר רבי ישמעאל: אשריך בן דמא שיצאת בשלום

(מן) העולם, ולא פוצת גדרן של חכמים, שכל הפורץ גדרן של חכמים - סוף פרענות בא עליו. שנאמר (קהלת י, ח): "ופורץ גדר ישכנו נחש". מעשה ברבי אליעזר שנתפס על דברי מינות, והעלו אותו לבמה לדון, אומר לו אותו הגמון: זקן כמותך יעסק בדברים הללו? אומר לו: נאמן דין עלי, כסבור אותו הגמון, שלא אומר רבי אליעזר, אלא לו. ולא נתכונן רבי אליעזר אלא נגד אביו שבשמים. אומר לו הואיל והאמנתי עליך, אף אני כך אמתתי. אפשר שהסבות הללו טועים בדברים הללו, דימוס! - הרי אתה פטור. וכשנפטר מן הבמה היה מצטער שנתפס על דברי מינות, נכנסו תלמידיו לנחמו, ולא קבל. נכנס רבי עקיבא ואמר לו: רבי! אומר לפניך דבר, שמא אין אתה מצר? אומר לו: אמור! אומר לו: שמא אחד מן המינין אומר לך דבר של מינות והנאף? אומר לו: הן! אומר לו: השמים! הזכרתני, פעם אחת הייתי מהלך באסתרטיא של צפורי, מצאתי איש כפר סכניא, ואמר דבר של מינות, והנאני, ונתפשתי על דברי מינות, שעברתי על דברי תורה (משלי ה, ח): "הרחק מעליה דרךך ואל תקרב אל פתח ביתה כי רבים חללים הפילה" וגו'; שהיה רבי אליעזר אומר: לעולם יהא אדם בורח מן הפעור ומן הדומה לבעור.

ז. השוחט לשם עולה, לשם שלמים, לשם אשם תלוי, לשם פסח, לשם תודה - שחיטתו פסולה. רבי שמעון מכשיר, לפי שאין פיוצא בהן מתנדבין. רבי שמעון אומר: השוחט לשם עולה - הרי זו אינה עולה. אומר רבי שמעון: מה אם אומר הרי עלי עולה, שאקריבנה בעבר הירדן שמא עולה היא? לפיכך השוחט לשום עולה - הרי זו אינה עולה. השוחט לשום חטאת, לשום אשם ודאי, לשום בכור, ולשום מעשר, ולשום תמורה - שחיטתו כשרה. זה

⁶ הזקנים.

הכָּלָל: דָּבָר שֶׁנֶּדֶר וְנֶדֶב - הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁמוֹ פְּסוּל. וְדָבָר שֶׁאֵין נֶדֶר וְנֶדֶב - הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁמוֹ כָּשֵׁר.

מִסְכַּת חֵלִין פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. וְאֵלּוּ טְרָפוֹת בְּבִהְמָה: נְקוּבַת הַוֹשֵׁט, וּפְסוּקַת הַגְּרֵגֶרֶת לְרֻחֶבָה - הָרִי זֶה פְּסוּלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אוֹמֵר: אִף שֶׁנִּתְמַזְמָז מוֹחָה - פְּסוּלָה. נִשְׁבְּרָה שְׁדָרָה וְנִחְתָּף רְבוּ שֶׁל חוּט - פְּסוּלָה. נִימוּקָה הֶרְאָה וְאֵין חוּט הַשְּׁדָרָה קַיָּם - פְּסוּלָה. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר: אִפְלוּ נִקְבּוּ. נִטְלָה כְּבֵד וְלֹא נִשְׁתִּיר בָּהּ כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֶרְכָּה - פְּסוּלָה. כֶּרֶס הַפְּנִימִי שֶׁנִּקְבּוּ אוֹ שֶׁנִּקְרַע רֹבַח הַחִיצוֹנָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּגִדוּלָה - טַפַּח. וּבִקְטָנָה - בְּרַבָּה. וְכַמָּה הִיא גְּדוּלָה? טַפְחִים - הָרִי זֶה גְּדוּלָה. פְּחוֹת מִפֶּן - הָרִי זֶה קְטָנָה. אֵיזוֹ הִיא כֶּרֶס הַפְּנִימִי? הַעֵיד בֶּן שִׁילָא רֵאשׁ שְׁבַעִים בְּצַפּוּרִי, מִשּׁוּם רַבִּי נִתָּן: - זֶה סִנְיָא דִּיבִיל.

ב. דְּרוּסַת הַזָּאֵב לְבֵית הַחֶלֶל - פְּסוּלָה. דְּרוּסַת הַנֶּזֶץ לְבֵית הַחֶלֶל - פְּסוּלָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: דְּרוּסַת הַזָּאֵב בְּדִקָּה, דְּרוּסַת אָרִי בְּגִסָּה, דְּרוּסַת הַנֶּזֶץ בְּעוֹף הַדֶּק, וְדְרוּסַת הַגֶּסֶס בְּעוֹף הַגֶּסֶס. נִפְלָה מִן הַגֶּג וְנִתְרַסְקוּ אַבְרִיָּה, אוֹ רִצְצָתָה חֲבָתָה וְנִתְרַסְקוּ אַבְרִיָּה, אִם שֶׁהָתָה מַעַת לַעַת וּשְׁחָטָה - כְּשֶׁרָה. אִם עֲמָדָה מִדֵּי, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף - כְּשֶׁרָה.

ג. נִשְׁתַּבְּרוּ רַב צִלְעוֹתֶיהָ - פְּסוּלָה. וְכַמָּה הֵן רֹב צִלְעוֹתֶיהָ? אַחַת עֲשָׂרָה צִלְעוֹת בַּשְּׁדָרָה מִכַּאֵן, וְאַחַת עֲשָׂרָה צִלְעוֹת בַּשְּׁדָרָה מִכַּאֵן. נִשְׁתַּבְּרוּ בָּהּ שְׁנַיִם עֲשָׂרָה מִן הַצְּדָדִין - פְּסוּלָה. נִשְׁתִּירוּ בָּהּ אַחַת עֲשָׂרָה מִן הַצְּדָדִין - כְּשֶׁרָה. נִתְחַתְּכָה יָרֵךְ שְׁלֵה, מִן הָאֶרְכָּבָה וְלַמַּטָּה - כְּשֶׁרָה. מִן הָאֶרְכָּבָה וְלַמַּעְלָה - פְּסוּלָה. נִשְׁבַּר הַעֶצֶם וְנִטַּל צִמַּת הַגִּידִים שְׁלֵה - פְּסוּלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר מְכַשֵּׁיר, מִפְּנֵי שֶׁיְכוּלָה לִכְלוֹת וּלְחַיּוֹת. חֲרוּתָה בִּידֵי אָדָם -

פְּסוּלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אוֹמֵר: בִּידֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת. הַגְּלוּדָה - רַבִּי מֵאִיר מְכַשֵּׁיר וְחֻכְמַיִם פּוֹסְלִין. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר: לֹא נִחְלַק רַבִּי מֵאִיר עַל הַגְּלוּדָה שֶׁהִיא פְּסוּלָה. הַעֵיד יְהוּדָה בֶּן יִשְׁעִיָּה הַבְּסָם לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי טְרָפוֹן עַל הַגְּלוּדָה שֶׁהִיא פְּסוּלָה. אֵיזוֹ הִיא הַגְּלוּדָה? כָּל שֶׁהִפְשִׁיט אֶת הָעוֹר וְלֹא שִׁיר בָּהּ כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֶרְכָּה. וְאִם שִׁיר כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֶרְכָּה - הַכֹּל מוּדִים שֶׁהִיא כְּשֶׁרָה. וְכַמָּה הִיא כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֶרְכָּה? רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עַד כְּאִסּוֹר הָאֵיטְלָקִי, מִבֵּית חֶלְלָה וְלֹא מִשְׁאָר אַבְרִיָּה.

ד. יֵשׁ מִן הָאֲבָרִים שֶׁהֵן פְּסוּלִין: אֲבָר מְדֻלְדֵל בְּבִהְמָה אֵין בּוֹ לְהַעֲלוֹת אֶרְכָּה. בְּשׂוֹר מְדֻלְדֵל בְּבִהְמָה אֵין בּוֹ לְהַעֲלוֹת אֶרְכָּה. נִשְׁבַּר הָעֶצֶם וַיִּצָּא לְחוּץ, וְאֵין רֵב עוֹר וּבִשָּׂר מְקִיפִין אוֹתוֹ, כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹטְלוֹ וּמִשְׁלִים, וְהַשְּׂאָר - הָרִי זֶה מִתֵּר. יֵשׁ מִן עֲבָרִין שֶׁהֵן פְּסוּלִין: בֶּן אֶרְבָּעָה בְּדִקָּה וּבֶן שְׁמוֹנֶה בְּגִסָּה. יִצְאוּ לוֹ שְׁנֵי גִבִּין וְלוֹ שְׁתֵּי שְׁדָרוֹת, הוֹאִיל וְאֵין כִּיּוּצָא בּוֹ לְהַתְקִים בּוֹ - פְּסוּל. וְאֵלּוּ כְּשֵׁרוֹת בְּבִהְמָה: נְקוּבַת הַגְּרֵגֶרֶת וּסְדִיקַת הַגְּרֵגֶרֶת לְאֶרְכָּה - הָרִי זֶה כְּשֶׁרָה. נִשְׁבְּרָה שְׁדָרָה וְלֹא נִחְתָּף רַבָּה שֶׁל חוּט - כְּשֶׁרָה. נִטְלָה כְּבֵד וְנִשְׁתִּיר בָּהּ כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֶרְכָּה - כְּשֶׁרָה. נִימוּקָה הֶרְאָה וְקָרוּם שְׁלֵה קַיָּם - כְּשֶׁרָה. נִטְלָה שְׁלַחוּפִית שְׁלֵה - כְּשֶׁרָה. הַתְּלִיעָה כְּבֵד שְׁלֵה - כְּשֶׁרָה. הֶלְכָה זֶה עָלוּ עֲלֶיהָ בְּנֵי אִסְיָא שְׁלֵשָׁה רִגְלִים לִיבְנָה, בְּרִגְלֵי שְׁלִישִׁי הַכְּשִׁירוּ לָהֶן. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הַדִּקְיָן שֶׁנִּקְבּוּ וְהִלְחָה סוֹתְמָתָם - כְּשֶׁרָה. מַחַט שֶׁנִּמְצְאָת בְּעַבְיֵי בֵית הַכּוֹסוֹת, בְּזָמַן שֶׁנִּרְאִיתָ מִצַּד אֶחָד - כְּשֶׁרָה. מִשְׁנֵי צְדָדִין - פְּסוּלָה. אִם יֵשׁ בְּמִקּוּמָה קֶרֶט דָּם - בְּיָדוּעַ שֶׁלְּפָנָי שְׁחִיטָה. אֵין בְּמִקּוּמָה קֶרֶט דָּם - בְּיָדוּעַ שֶׁלְּאַחַר שְׁחִיטָה. הַגְּלִיד פִּי הַמֶּכָּה -

מְקוֹם כְּחוּשׁ וּמְאוּס, וְאִף הַזָּאֵבִים נִרְתָּעִים וּמוֹאֲסִים מִלְּאוֹכְלוֹ.

7 הַמְּקוֹם הַשְּׁנְאוּי אִף עַל הַזָּאֵבִים. הֵינוּ הַמְעִי הָעֲשׂוּי סְרוּס, וְכַתּוּשׁ בְּרֵאשׁוֹ, שֶׁהוּא

בידוע לפני שחיטה שלשה ימים. לא הגלדי פי המכה - המוציא מחברו עליו הראיה.

ה. חרותה בידי שמים - כשרה. איזו היא חרותה? כל שצמקה הראה שלה. יש מן ארזין שהן כשרין. אבר מדלדל בבהמה - יש בו להעלות ארפה. בשר מדלדל בבהמה - יש בו להעלות ארפה. נשבר העצם ויצא לחוץ, ורב עור וכשר מקיפין אותו - כשר. יש כאן צברין שהן כשרין, בן חמש בדיקה ובן תשע בגסה, יצאו לו חמש עינים ולו שלש רגלים, הואיל וכיוצא בו ראוי להתקיים - כשר.

ו. ואלו טרפות בעוף: נקובת הושט ופסוקת הגרגרת, לרחבה - הרי זו פסולה. הפתה חלדה על ראשה, מקום שעושה אותה טרפה - פסולה. נקובת המח שנקב קרום שלה - פסולה. נקובת הלב לבית חללו - פסולה. כיצד בודקין אותה? רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יהודה: בודקין אותה ביד, ואין בודקין במחט. אם נקב העצם - פסולה, אם לאו - כשרה. נפלה לאור ונחמרו בני מעיה - פסולה, באלו בני מעים אָמרו? בקרקבנין, בכבד ובלב. אלו כשרות בעוף: נקובת הגרגרת ופסוקת הגרגרת, לארפה - הרי זו כשרה. הפתה חלדה על מקום שאינו עושה טרפה - כשרה. נקב הלב שלא לבית חללה - כשרה. נפלה מן הגג, נתרסקו אבריה, או רצצתה חברתה, ונתרסקו אבריה ושחטה - כשרה. אם עמדה מיד, בין כך ובין כך - כשרה. נקב הזפק, רבי אומר: אפלו נטל. ולא הודו לו חכמים. נשתברו גפיה, נשתברו רגליה, נמרטו כנפיה. רבי יהודה אומר: אם נטלה הנוצה - פסולה. אחיות הדם, המעשנת והמצינת, הלעיטה חלמית, הרדפני, סם המות, צואת התרנגולים - כשרה. נשוכת נחש, נשוכת כלב שוטה, משום טרפה מתרת, ואסורה משום סכנת נפשות. סימן לטרפה - כל שאינה יולדת. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם לא היתה מכחשת והולכת בידוע שאינה טרפה. אם היתה

מכחשת והולכת - בידוע שהיא טרפה. רבי אומר: אם נתקיימת שלושים יום, בידוע שאינה טרפה, לא נתקיימת שלושים יום בידוע שהיא טרפה. אמרו לו: פעמים שמתקיימת שתים ושלש שנים.

ז. אלו הן סימני בהמה (ויקרא יא, ג-כו): "לכל הבהמה אשר הוא מפרסת פרסה ושסעת שסע פרסת מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו". כל מעלת גרה - אין לה שנים שלמעלה. איזה שור שקדמו קרניו לטלפיו? זה פרו של אדם הראשון, שנאמר (תהלים סט, לב): "ותיטב לה" משור פר מקרן מפרים". אלו הן סימני חיה: כל שיש לה קרנים וטלפים. רבי דוסא אומר: יש לה קרנים - אי אתה צריך לשאול על הטלפים, אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר: "ותיטב לה" משור פר מקרן מפרים". רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל שיש לו אצבע יתרה בעוף טהור, כל העוף הודוס - טמא. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל הקולט באויר ואין קרקבנו נקלף. רבי אליעזר בר צדוק אומר: כל הנותן על גבי משיחה. החולק שמים לפניו ושמים לאחוריו - טמא. אחרים אומרים: השוכן בין הטמאין ודומה לטמאין - טמא. השוכן בין הטהורים, ודומה לטהורין - טהור. אנשי איש כפר תמרתא שביהודה היו אוכלין את הזרזירין, מפני שיש להן זפק. אנשי שוק העליון שבירושלים היו אוכלין את סינוניא לבנה, מפני שקרקבנה נקלף.

ח. ובבצים, כל שכודרת ועגולגלת בידוע של עוף טמא, וכל שאינה כודרת ועגולגלת - בידוע של עוף טהור הוא. לוקחין ביצים מפל מקום, ואין חוששין שמא של נבלות ושל טרפות הן. אין מוכרין ביצים של נבלות של טרפות לעובדי כוכבים, אלא אם כן היו נקופות לקערה. לפיכך אמרו: אין לוקחין מן העובדי כוכבים ביצים נקופות לקערה.

ט. אלו סימני חגבים: כל שיש לו ארבע רגלים וארבעה סנפירים, וקרוסוליו ונכפיו

מה שיוצא - אסור ושפפנים - מתר. בשך - במגע נבלה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: מגע טרפה שחוטטה. אמר להן רבי מאיר: מי טהר את העבר הזה מן המגע? אמרו לו: שחיטת אמו מטהרתו! אמר להן: אם טהרתו שחיטתו מן המגע, לא תטהרנו לאכילה? אמרו לו: טרפה טהרתו מן המגע, ולא תטהרנו לאכילה. אמר להן רבי מאיר: לא! אם טהרה שחיטה אותה, דבר שגופה! טהרה את העבר שאינה גופה? אמרו לו: מצינו שפה כחה להציל מדבר שאינו גופה, על דבר שגופה, שמחתך את העבר במעי אמו - מתר באכילה. מן הטחול ומן הכליות - אסור באכילה.

ב. השוחט את הבהמה ומצא בה בן תשעה חי - טעון שחיטה וחיב במתנות, ואסור משום "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד"; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין אסור משום "אותו ואת בנו", שנאמר (ויקרא כב, כח): "אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", את שטעון שחיטה - אסור משום "אותו ואת בנו", ואת שאין טעון שחיטה, מתר משום "אותו ואת בנו" ופטור מן המתנות, שנאמר (דברים יח, ג): "מאת זבחי הזבח", את שטעון זבחה - חיב במתנות. ואת שאין טעון זבחה - פטור מן המתנות. רבי שמעון שזורי אומר: אפלו עומד וחרש על גבי מענה, קורע ומוציא את דמו, חותך ואוכל בשך. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יוסי הגלילי: טמא טמאת אוכלין ומטמא טמאת אוכלין, וצריך הכשר. רבי אומר: אין מטמא טמאת אוכלין מפני שהוא חי, וחי אין מטמא טמאת אוכלין.

ג. בהמה שמתה וקרעה, ומצא בה בן תשעה חי - טעון שחיטה וחיב במתנות ופסול לגבי מזבח. השוחט את הטרפה, ומצא בה בן תשעה חי, טעון שחיטה וחיב במתנות. ואם מת - טהור מלטמא במשא, מפני ששחיטת אמו מטהרתו. השוחט את החטאת ומצא בה בן ארבעה חי, אפלו לאחר שלשה,

חופין את רבו. רבי יוסי אומר: ושמו חגב. ולא כנצרים שיש בהן סימנין הללו. סומכוס אומר: אף המורד. רבי אליעזר בן רבי יהודה אומר: אין לו עכשו ועתיד לגדל לאחר זמן, כגון החולחזה - כשר. אלו הן סימני דגים: כל שיש לו סנפיר וקשקשת, יש לו קשקשת - אי אתה צריך לשאול על סנפיר. יש לו סנפיר ואין לו קשקשת - טמא. אלו הן קשקשין: שמלבש בהן, וסנפירין ששט בהן, וכמה קשקשין יהיה בו? אפלו אחת תחת לחיו ואחת תחת זנבו, ואחת תחת סנפיר שלו. רבי יהודה אומר: שני קשקשת אין לו עכשו, אבל עתיד לגדל לאחר זמן, כגון הסולתנית ונפאי - כשר. יש לו עכשו אבל עתיד להשירם כשעולה מן הים - כגון הקוליוס הספיתאים ואנתיוס. רבי יוחנן בן דורמסקא אומר: לויתן דג טהור הוא, שנאמר (איוב מא, ז-ח): "גאווה אפיקי מגנים סגור חותם צר"; אחד באחד יגשו, וגו'. תחתיו חודדי חרש" וגו' (שם פסוק כב). "גאווה אפיקי מגנים" - אלו קשקשין שלו. תחתיו חודדי חרש" - אלו סנפירין שלו.

מסכת חלין פרק רביעי

א. בהמה המקשה לילד, הוציא העבר את ראשו, והחזירו, ואחר כך שחטה, שחטה ואחר כך החזירו - אסור. חתכו ואחר כך שחטה - היא מתרת באכילה, והעבר - אסור. הוציא ראשו ורבו והחזירו - הרי הוא כילוד. הוציא ידו וחתכה, ואחר כך שחטה, מה שיוצא אסור, ושפפנים - מתר. חמר באברין מה שאין בעברין, ובעברין שאין באברין, שהעבר הוציא ראשו והחזירו - אסור, הוציא ידו והחזירה - מתר. חמר באברין, שהמחתך את העבר במעי אמו - מתר באכילה, מן הטחול ומן הכליות - אסור. בהמה המקשה לילד והוציא העבר את ידו והחזירה, ואחר כך שחטה - מתר. שחטה ואחר כך החזירה - אסור. חתכה ואחר כך שחטה, מה שיוצא - אסור. ושפפנים - מתר. שחטה ואחר כך חתכו,

פטור. שחטה עד שלא חשכה - מתר לשחוט את בתה בלילה. משחשכה - אסור לשחוט את בתה, כל היום וכל הלילה.

ב. בארבעה פרקים בשנה המוכר בהמה לחברו צריך להודיע: אמה מכרתי לשחוט ו'בתה מכרתי לשחוט'. אלו הן: ערב יום טוב האחרון של חג, והאחרון של פסח, וערב עצרת, וערב ראש השנה, וכדברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל, מפני שהוא יום טוב. אמר רבי יהודה: כמה דברים אמורים? בזמן שחל יום הכפורים להיות בשני בשבת, אבל אם חל להיות באחד מכל ימות השבת - אין צריך להודיעו, מפני שזה יכול לשחוט היום הזה, וזה יכול לשחוט למחר.

מסכת חלין פרק שישי

א. כסוי הדם נוהג בכלאים ובכוי. רבי אליעזר אומר: כלאים מן הגדי ומן הרחל - נוהגין בו. מן הכוי - אין נוהגין בו. רבי יוסי אומר: אין שוחטין אותו ביום טוב מפני שספק, ואם שחטו - אין מכסין את דמו. אמר רבי יוסי: ומה אם מילה, שודאה דוחה את השבת, אין ספקה דוחה את יום טוב, כסוי הדם שאין ודאו דוחה את השבת, דין הוא שלא יהא ספקו דוחה את יום טוב! אמרו לו: שופרות שבגבולין יוכיחו! שאין ודאן דוחה את השבת, וספקן דוחה את יום טוב, הן יוכיחו לכסוי הדם, שאף על פי שאין ודאן דוחה את השבת, שלא יהא ספקו דוחה את יום טוב. השיב רבי אליעזר בנו של רבי אליעזר הקפר: ומה למילה שאין ספקה דוחה את יום טוב, שאין ודאה דוחה את לילי יום טוב, תאמר בכסוי הדם שודאה דוחה את לילי יום טוב? הואיל ונדאי דוחה את לילי יום טוב, דין הוא שיהא ספקו דוחה את יום טוב! אמר רבי אבא: זה אחד מן הדברים, שהיה רבי אחיה אומר אין להן תשובה, והשיבו רבי חייא.

ב. השוחט לרפואה, לאכילת עובדי כוכבים, לאכילת כלבים - חייב לכסות.

ואפלו יצא חוץ לקלעים - מתר באכילה. המבכרת שהפילה שליא - ישליכנה לכלבים, ובמקדשין - תקבר, מפני שגדולה קדש. שליא אין מפגלת את הזבח, לא לחוץ לזמנו ולא לחוץ למקומו, ואין מחשבה פוסלת בה משום פסול, והמעלה אותו בחוץ - פטור.

מסכת חלין פרק חמישי

א. אותו ואת בנו נוהג בכלאים וכוי. רבי אליעזר אומר: הכלאים, מן הרחל ומן הגדי - נוהגין בו, ומן הכוי - אין נוהגין בו. השוחט אותו ואת בנו חלין בפנים וקדשים בחוץ, השוחט את הטרפה, וכן השוחט ונמצאת טרפה, רבי מאיר אסור משום "אותו ואת בנו". ורבי שמעון מתיר משום "אותו ואת בנו". השוחט לרפואה, לאכילת עובדי כוכבים, לאכילת כלבים - אסור משום "אותו ואת בנו". השוחט ונתנבלה בידו, הנוחר, והמעקר, ושחיטת עובד כוכבים - מתר משום "אותו ואת בנו". חרש שוטה וקטן ששחטו, בזמן שאחרים רואין אותו - אסור משום "אותו ואת בנו". אין אחרים רואין אותו - מתר משום "אותו ואת בנו"; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בין כך ובין כך לא ישחט, ואם שחט - פטור. הלוקח מבעל הבית, הוא קדם לבעל הבית, שמתחלה לא לקחו אלא על מנת כן. שנים שלקחו פרה, איזה שלקח ראשון - ישחט ראשון, ואם קדם השני ושחט - הרי זה זריז ונשכר. שחטה ואת אמה, אפלו עד חמשה דורות - אינו חייב אלא אחת. שחטה ואת בנה ואת בת בתה, אפלו עד חמשה דורות - חייב על האחרונה. שחטה, ובא אחר ושחט את בתה - שנים האחרונים חייבין, והאמצעי פטור. שחט את חמשה בניה - חייב משום חמשה לאוין. שחט חמשה ראשון - חייב משום ראשון רבי מאיר: חייב משום חמשה לאוין. וחכמים אומרים: אין חייב אלא משום לאו אחד בלבד. שחט את בתה ואחר כך שחטה, ואחר כך שחט את אמה, השוחט את האם - חייב, ואת הבת

אומרים: נאמנין עליו ועל החלב. השולח ירך מחתכת לחברו - צריך להפריש ממנה גיד הנשה. שלמה - אין צריך להפריש ממנה גיד הנשה. הלוקח ירך מחתכת מן הטבח - אין צריך להפריש ממנה גיד הנשה. המוכר - ירך מחתכת לעובד כוכבים - אין צריך להפריש ממנה גיד הנשה, ובלבד שלא ימכרנה לו בפני ישראל, מפני שחוזר ולוקחה הימנו. ומשום שני דברים אמרו אין מוכרין בשר של נבלה ושל טרפות לעובד כוכבים, מפני שחוזר ומאכילן לישראל. דבר אחר: שאין מאכילין את האדם בטעות. ומשום שני דברים אמרו לא יאמר אדם ישראל לעובד כוכבים: 'קח לי בשר משום נבלות ומשום טרפות'. דבר אחר: משום אונסין.

ב. גיד הנשה מחטט אחריו כל מקום שהוא, ונוטל השמן שלו - הרי זה מתר. רבי יהודה אומר: נוטלו מן השוק של ירך. שני גידים הן: החיצון סמוך לבשר - אסור, וחיבין עליו. הפנימי סמוך לעצם - אסור, ואין חיבין עליו. האוכל מגיד הנשה פזית - הרי זה חיב. רבי יהודה פוטר, עד שיאכל משניהם. אכלו ואין בו פזית - הרי זה חיב. רבי יהודה פוטר עד שיהא בו פזית. אכל שני גידים משתי ירכות, משתי בהמות - סופג שמונים. רבי יהודה אומר: אינו סופג אלא ארבעים.

ג. ירך שבשלה בגיד הנשה שלה, אם בשלה בנותן טעם - הרי זו אסורה. כיצד משערין אתה? כבשר בלפת. נתבשלה עם הגידים - הרי זה בנותן טעם. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: אין בגיד בנותן טעם. חתיכה אסורה שנתערכה בחתיכות, אפלו הן אלה - כלן אסורות. הרטב - בנותן טעם. נמוחה - הרי זה בנותן טעם.

ד. נוהג בטהורה ואין נוהג בטמאה. רבי יהודה אומר: אף בטמאה, מפני שאסורין קדם למתן תורה. אמרו לו לרבי יהודה: אינו אומר "על כן לא יאכלו בני יעקב

השוחט ונתנבלה בידו, הנוחר, והמעקר - פטור מלכסות. השוחט בשבת וביום הכפורים, אף על פי שמתחייב בנפשו, כיון שחשכה, אם היה הדם קיים - חיב לכסות. השוחט בספינה, כיון שהגיע ליבשה, אם היה הדם קיים - חיב לכסות. אף על פי שאמרו: לא ישחט אדם בספינה, אלא אם כן היה לו עפר מוכן. השוחט וצריך לדם, לא ישחט כדרך ששוחטין, אלא כיצד עושה? או נוחרו או מולקו. השוחט והקדיש את הדם - חיב לכסות, מפני שקדמה מצות פסוי להקדש. השוחט ובלעתו הארץ - פטור מלכסות. פסותו הרוח - חיב לכסות. השוחט דם שעל הסכין, ודם שעל הכנפים - חיב לכסות. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הואיל ונתפסה דם הזבח - פטור מלכסות. רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל: השוחט צריך ברכה לעצמו, שחט ולא כשהו, וראהו אחר - חיב לכסותו אפלו ביום טוב. המכסה את הדם: יכסנו ביד ואל יכסנו ברגל, שאין עושים את המצוה עראי. במה מכסין ובמה אין מכסין? אין מכסין, לא בתבן ולא בקש, ולא בגבבא, לא בעצם, ולא בנוצה, ולא בכנפי יונה, ולא בנסרת של חרשין, ולא בנערת של פשתן, ולא בגדורות ולא בקצוצות, ולא בקמחין ולא בסלתות. ולא יתן תבן על גבי הדם ויכסה. אבל מכסה בסיד, בגפסים, ובחרסים שכתשם ועשאן עפר. זה הכלל, כל שהוא מין עפר, בולע ומצמיח - מכסין בו. וכל שאינו מצמיח - אין מכסין בו.

מסכת חלין פרק שביעי

א. גיד הנשה נוהג בכלאים ובכוי. נוהג בשתי ירכות: בירך של זמין ובירך של שמאל. רבי יהודה אומר: אין נוהג אלא באחת; דעת מקרעת שהיא של זמין. זה הכלל: כל שיש לו כף ירך - גיד הנשה נוהג בו. כל שאין בו כף ירך - אין גיד הנשה נוהג בו. נוהג בשליל וחלבו אסור; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אין נוהג בשליל וחלבו מתר; דברי רבי אלעזר. וחכמים

רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן אֶת גִּיד הַנֶּשֶׁה, אֲלֵא "בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל" - אֵלּוּ שְׁעוּמְדִין לְפָנַי הֵר סִינִי. אֲלֵא
 לְמָה כְּתָבוּ שָׁם? לְהוֹדִיעַ בְּמָה נֶאֱסַר אֲבָר מִן
 הַחֵי! נוֹהֵג בְּבִהְמָה טְמֵאָה כְּטַהוֹרָה, מִפְּנֵי
 שְׁאִסּוּרוֹ נוֹהֵג בְּכֵנִי נַח כִּי־יִשְׂרָאֵל, וְחֵיב עָלָיו
 מְשׁוּם אֲבָר מִן הַחֵי, וּמְשׁוּם בְּהֵמָה טְמֵאָה;
 דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֵיב מִשְׁמִים
 אוֹמְרִים: אֵינוֹ חֵיב אֲלֵא מְשׁוּם אֲבָר מִן הַחֵי
 בְּלִבָּד, שְׁנֵאֲמַר (דְּבָרִים יב, כג): "לֹא תֹאכַל
 הַנֶּפֶשׁ עִם הַבֶּשֶׂר", אֶת שְׁאִסּוּרוֹ מְשׁוּם "בִּל
 תֹּאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבֶּשֶׂר" - חֵיבִין עָלָיו, יֵצֵאת
 בְּהֵמָה טְמֵאָה שְׂכֵלָה אֲסוּרָה. הָאוֹכֵל אֲבָר מִן
 הַחֵי עוֹכֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, חֵלֵב מִן הַחֵי חֵיבִין
 עָלָיו. חֵלֵב מִן הַחֵי חֵיב מְשׁוּם שְׁנֵי לְאוּיִן -
 מְשׁוּם חֵלֵב וּמְשׁוּם חֵי. דָּם מִן הַחֵי - חֵיב
 מְשׁוּם שְׁנֵי לְאוּיִן. מְשׁוּם דָּם וּמְשׁוּם חֵי, אֲבָר
 מִן הַחֵי חֵיב מְשׁוּם נִבְלָה. דָּם מִן הַמְּקַדְּשִׁין
 חֵיב מְשׁוּם שְׁנֵי לְאוּיִן, מְשׁוּם דָּם וּמְשׁוּם
 מְקַדְּשִׁין; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֵיב מִשְׁמִים
 אוֹמְרִים: אֵין חֵיב אֲלֵא מְשׁוּם לְאוּ אֶחָד
 בְּלִבָּד. אֲלֵיהָ מִן הַמְּקַדְּשִׁין חֵיב מְשׁוּם שְׁנֵי
 לְאוּיִן, מְשׁוּם אֲלֵיהָ וּמְשׁוּם מְקַדְּשִׁין. חֵלֵב
 מִן הַמְּקַדְּשִׁין חֵיב מְשׁוּם שְׁנֵי לְאוּיִן, מְשׁוּם
 חֵלֵב וּמְשׁוּם מְקַדְּשִׁין. רַבִּי יְהוּדָה מְחֵיב
 שְׁלֶשֶׁה, מְשׁוּם חֵלֵב, וּמְשׁוּם מְקַדְּשִׁין,
 וּמְשׁוּם חֵלֵב שֶׁל מְקַדְּשִׁין.

בשורה טובה ומשמחת!

שוין יעצט
דא צו באקומען
אפגעשיקט יעדע וואך

צו אייער טיר

אויף די פאסט

די שטארק אויפגעכאפטע
וועכנטליכע קונטרסים

עצתו אמונה

הערליכע בריוו, שאלות

ותשובות אין אלע אקטועלע

נושאים אין טאג טעגליכן לעבן.

געשריבן דורכן ראש ישיבה
הרה"ג ר' יואל רוטה

יואל רוטה

שליטי"א

רופט אדער טעקסט

718•387•2691

קח
הכל
הקודש

אדער שיקט א אימעיל צו subscribe@kerenhadfusa.org

איר קענט באקומען דעם שטארק
אויפגעכאפטע וועכנטליכע

קרית ברסלב

פרייליכע נייעס!

חיה וואג
ביי אייער
טיר

פאר 3.99 דאלער

צו סובסקרייבן חפטי יעצט אריין
אדער שיקט א טעקסט צו:

718.387.2691

SUBSCRIBE@KERENHADFUSA.ORG

תוכן'דיג און ציענד'דיג

וואס איר וועט נישט
טרעפן אין ערענץ

אדבה איבערציגט
אייר אליון

<p>20</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>יז 17</p>	<p>עלות השחר _____ 7:00 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 5:47 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 10:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:25 סו"ז תפלה - גר"א _____ 11:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:38 שקיעה _____ 7:08 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:21 בבלי: יבמות יז • ירושלמי: בבא מציעא יז • תוספתא: חלין א נ"ך: יחזקאל מד-מה • רמב"ם: פרה אדומה יז</p>
<p>21</p>	<p>שני Monday</p>	<p>יח 18</p>	<p>עלות השחר _____ 6:58 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 5:45 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 10:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:24 סו"ז תפלה - גר"א _____ 11:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:37 שקיעה _____ 7:09 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:22 בבלי: יבמות יז • ירושלמי: בבא מציעא טו • תוספתא: חלין ב נ"ך: יחזקאל מז-מו • רמב"ם: פרה אדומה טו</p>
<p>22</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>יט 19</p>	<p>עלות השחר _____ 6:57 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 5:44 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:59 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:23 סו"ז תפלה - גר"א _____ 11:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:36 שקיעה _____ 7:10 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:23 בבלי: יבמות טו • ירושלמי: בבא מציעא טז • תוספתא: חלין ג נ"ך: יחזקאל מה - הושע א • רמב"ם: טומאת צרע א</p>
<p>23</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כ 20</p>	<p>עלות השחר _____ 6:55 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 5:42 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:58 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:22 סו"ז תפלה - גר"א _____ 11:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:36 שקיעה _____ 7:11 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:24 בבלי: יבמות יז • ירושלמי: בבא מציעא יז • תוספתא: חלין ד נ"ך: הושע ב-ג • רמב"ם: טומאת צרע ב</p>
<p>24</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>כא 21</p>	<p>עלות השחר _____ 6:53 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 5:40 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:57 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:21 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:59 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:35 שקיעה _____ 7:12 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:25 בבלי: יבמות יז • ירושלמי: בבא מציעא יח • תוספתא: חלין ה נ"ך: הושע ד-ה • רמב"ם: טומאת צרע ג</p>
<p>25</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כב 22</p>	<p>עלות השחר _____ 6:52 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 5:39 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:56 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:20 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:58 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:34 שקיעה _____ 7:13 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:26 בבלי: יבמות יח • ירושלמי: בבא מציעא יט • תוספתא: חלין ו נ"ך: הושע ו-ז • רמב"ם: טומאת צרע ד</p>
<p>26</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>כג 23</p>	<p>שמניני פרה, מבה"ח Shabbos Parah עלות השחר _____ 6:50 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 5:37 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:55 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:19 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:57 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:33 שקיעה _____ 7:14 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:27 בבלי: יבמות יט • ירושלמי: בבא מציעא כ • תוספתא: חלין ז נ"ך: הושע ח-ט • רמב"ם: טומאת צרע ה</p>

מברכים חודש ניסן המולד: פרייטאג נאכמיטאג 36 מינוט נאך 4

ווען צדיקים ווערן פאקאנט אויף דער וועלט, דאן קומען ארויס נייע ניגונים אויף דער וועלט.

(ספר המדות אות צדיק תלק ב' סוף י"ב)